

SOCIALNI PROGRAM KONGRESA V DROBTINAH

LJUDSTVO DELEŽNO LE NEZNATNIH KONCESIJ

NEUPRAVIČENI UPI UNIJSKIH VO- DIJ V WAGNERJEVO POSTAVO

Pričetek zveznega socialnega zavarovanja. — Nepraktično oslanjanje na posamezne države

KONGRES je končno sprejel z raznimi spremembami takozvani "socialni program", ki določa uravnavanje in posredovanje v industrijskih konfliktih (Wagner-Connelly labor disputes bill), načrt za zavarovanje proti brezposelnosti, in pa starostne pokojnine. Vrh tega je predsednik naslovil kongresu še posebno poslanico s priporočilom za zvišanje davkov na dedščine in prepise velikih imovin, v namenu "za boljše redistribucije bogastev".

Za Wagnerjevo predlogo, ki po zatrdilih kapitalistične propagande daje Ameriki delavski federaciji diktatorsko moč in monopol urionizma, so se potegovali voditelji unij in pa tisti, ki hočejo, da delavci dobe namesto točke 7A v razveljavljeni NRA kako drugo garancijo, ki jim bo varovala pravice organiziranja.

Dal bi Wagnerjeva predloga, ki je bila sprejeta v obeh zbornicah, izpolnila pričakovanja unij, je še vprašanje, kajti njene določbe so elastične in jih bodo prej ali slej tolmačila razna sodišča — vsako po svoje, dokler ne izreče končno besedo tudi vrhovno sodišče.

Navidezne koncesije, ki jih daje ta zakon unijskemu delavstvu in delavstvu v obče, bodo v praksi zelo omejene. Ameriška trgovska komora in sploh vsa kapitalistična propaganda si je zelo prizadevala, da bi preprečila sprejem te predloge. Kapitalistom je posebno ne ljuba določba, katere namen je onemogočiti kompanijske unije. Zakon namreč pravi, da organizacij delavcev za kolektivna pogajanja delodajalci ne smejo financirati, ne jim določevati vodstva, in ne jim nuditi ugodnosti, ki bi imele značaj finančne podpore. Nedvomno pa bo iznajdljivi kapitalizem s svojimi advokati in sodniki že našel kak izhod, da bo kompanijske unije, ki imajo nad par milijonov članov, ohranil v svoji oblasti in za svoje orodje.

Razsodišče, ki ga določa zakon, je za delavce tudi riskantna stvar. Kajpada, ako bi bilo pravilno in odločalo s tega vidika delavcem v korist, bi bilo

boljše, kakor pa stavkati tedne in tedne ter se pretepati z deputiji, skebi in policaji. Ampak če nad tem aparatom zavladajo s svojim vplivom delodajalci, kar ne bi bilo nič čudnega ali izrednega, potem bodo taka posredovanja le demoralizirala unijske delavce. Zagovorniki sprejete predloge pravijo, da bo A. F. of L. bdela, da ne bo ukanjena.

Zavarovalnine proti brezposelnosti pridejo v veljavo šele ko se zberejo potrebni fond. V ta sklad bodo morali prispevati delavci in delodajalci. Sprejeti načrt za pokojnine se oslanja na državne penzijske zakone. Federalni načrt je le v pomoč prej omenjenim. Tudi zavarovanje proti brezposelnosti bo v področju posameznih držav.

S socialističnega stališča je sprejeti "socialni program" neznan. Ampak že to, da ga je kongres sploh sprejel, je priznanje, da se ameriški kapitalizem temu problemu ne more več umikati.

Ako bi bili poslanci poslušali svarila socialistov in sprejeli pameten zavarovalniški načrt po vojni, ker ga prej niso hoteli, bi bilo trpljenje milijonom omiljeno in ne bilo bi treba konfuznega relifa, ki veliko stane, a malo pomaga.

Socialno zavarovanje je potrebno in delavci morajo zdaj delovati, da se tega, ki je sprejeto, izboljša.

Najsigurnejše zavarovanje za delavce pa bo socializem. Te resnice tudi v boju za drobtine, ki so jih deležni v kapitalistični družbi, ne smejo prezreti.

S Frankom Novakom je milvauska naselbina izgubila pionirja, kakršen v nji nima primere. Umrl je v bolnišnici dne 18. junija, kjer je bil le par dni, v namenu, da se podvrži operaciji. Toda njegovo zdravstveno stanje je bilo že toliko omajano, da je v velikih bolečinah podlegel. Mučila ga je že dlje časa težka želodčna bolezen. A kljub nji je še vseeno skušal služiti družini in sebi kruh z delom v tovarni. Pred nekaj tedni je dobil v eni delo, kjer se je ponesrečil na nogi. Od tedaj ni šel več na delo. Vedno pa je zagotavljal, da se mu zdravje vrača. Bil je eden onih tipov, ki se je iz svoje boleznice čestokrat celo norčeval z drugimi vred, a pri tem je komaj premagoval bolečine. Hujšal je vidoma.

Frank Novak se je seznanil z delavskim gibanjem že v mladosti. Bil je eden onih redkih ameriških Slovencev, ki je res čital marksistično literaturo. V to mu je pomagalo znanje nemščine. Tako je prebral Marksov "Kapital", Beblova, Kautskije-

Spreminjanje vlog velesil v povojni dobi

JAPONCI NE ODNEHAJO Z OSVAJANJEM

Japonska se z okupacijo Mandžurije (zdaj Mančukuo) ni zadovoljila. Z osvajanjem severne Kitajske nadaljuje in celo Peiping (Peking), nekdanje glavno mesto kitajskega cesarstva, je danes pod japonsko oblastjo. Japonska armada narekuje kitajski vladi, koga naj imenuje za svoje uradnike v provincah Hopei, Santung, Šansi in Čahar. Vsa kitajska armada se je iz teh krajev na zahtevo japonskega poveljstva morala umakniti.

DELO ENEGA POSLANCA

Socialistični poslanec Darlington Hoopes je po mnenju častniških poročevalcev najspodobnejši izmed vseh 250 poslancev v pennsylvanski legistaturi. Tak je izrek njihovega glasovanja. Ko je nedavno zbornica določila okrog 20 milijonov dolarjev v penzijski sklad, je Hoopes večino prepričal, da je to premalo in predlagal 40 milijonov, kar je bilo sprejeto. Enako je uspel v mnogih drugih predlogah.

Socialistične občine v Franciji

V Franciji je pod upravo socialistov 168 mest in občin in pod komunistično pa 90. V teh številkah so vključena samo tista mesta in občine, ki imajo nad 5.000 prebivalcev.

RASTOČA VAŽNOST SOVJETSKE UNIJE V SVETOVNI POLITIKI

Padanje francoskega, angleškega in ameriškega vpliva. — Razvoj japonskega imperializma

Po svetovni vojni je prevzela dominacijo nad Evropo Francija. V svetovnem obsegu pa so postale Zed. države najjača sila, največ vseh velikosti in ogromnih bogastev. Z Italijo so zavezniki ravnali kot z državo drugega reda, čeprav so jo na papirju priznavali za velesilo. Z Nemčijo so postopali s stališča preziranja, trljanja vojnih odškodnin in ji venomer držali pred oči, da je premagana dežela. Sovjetska Rusija ni bila upoštevana, kajti bila je brez industrije in brez impresivne armade.

Danes je slika drugačna. V preteklih petih letih se je dvignila izmed kapitalističnih sil imperialistično in militaristično najbolj Japonska, ki zahteva odločujoč vpliv na tem velikanskem kontinentu. Produkti japonske industrije izrivajo iz Kitajske vse druge. Japonska trgovina prodira na vse mednarodne trge, najbolj v škodo angleškemu in ameriškemu uvozu.

Ameriški kapitalizem, ki sicer na Kitajskem, v primeri z Anglijo, nima kdo ve koliko trga in investicij, je vsled dvigovanja japonske vendarle nervozen. Kajti japonska trgovina z Južno Ameriko stalno napreduje. Manevri ameriške vojne mornarice in zračne flote daleč na Pacifiku so bili prirejeni z vidika možnosti spopada z Japonsko zaradi trgov v Ameriki.

Japonska se je umaknila iz lige narodov, kjer je bila radi osvojitve Mandžurije kritizirana, pa zdaj dela čisto po svoje, ne meneč se za ostali svet.

V prilog Japonske je gospodarska oslabelelost in kriza v Zed. državah ter v Veliki Britaniji, in pa politični kaos v Evropi.

Druga sila, ki se je uveljavila v svetu v preteklih par letih, je sovjetska Unija. Njena armada je po številu največja na svetu, moderno opremljena in vse nekaj drugega v zmoglostih kakor pa je bila bivša carjeva armada. S pomočjo te svoje oborožene sile, vsled svoje ogromnosti in veliko vsled spremembe v taktiki je USSR postala sodočujoč činitelj v mednarodni diplomaciji. S pristopom v društvo narodov si je utrla pot v diplomatske kroge vseh kapitalističnih dežel. V Moskvi imajo danes zastopnike vse važnejše dežele po svetu.

Dalje je evropsko ravnotežje sil zelo predrugačilo Hitlerjeva Nemčija. Cesar Francija ni dovolila demokratični Nemčiji, si je Hitlerjeva kratkoma vzel. Danes je tretji rajh militaristično spet velesila.

Italija si je pod Mussolinijem zgradila velik militarističen aparat z milijonsko armado. Tako je moč Francije relativno znižana in njene dominacije v Evropi je s tem konec. Danes je zadovoljna, da je dobila v sovjetski Uniji zaveznico, kar jo varuje pred eventualno Hitlerjevo invazijo.

Izmed novih držav, ki so nastale po vojni, si je ustvarila najjačjo armado Poljska. Vlada v Varšavi stremi izvajati svoji deželi vlogo velesile. V teh prizadevanjih sicer ni uspeła, toda vsled svoje lege, velike armade in pa mešetarenja s Hitlerjem postane lahko nevarna v zavezništvu z njim bodisi Franciji ali pa sovjetski Uniji. Nagnjenje do Francije se je na Poljskem zelo ohladilo, čeprav je bila Francija Poljski ves čas najjača opora.

Zed. države so s svojimi notranjimi problemi tako obremenjene, da so v mednarodnem diplomatskem svetu brez vodilne vloge. Velika Britanija je rahla in v sedanjih razmerah zelo negotova kombinacija.

Ostaneta torej dve sili, ki sta napredovali, in to sta sovjetska Unija in Japonska. Militaristično seveda tudi Nemčija, toda le s pomočjo povečanja bede svojega ljudstva. Svojo vlogo v Evropi si Francija zdaj deli z USSR. Ako in dokler bo s tema dvema kooperirala tudi Velika Britanija, bo vsem trem skupaj mogoče vzdržati ravnotežje v prid svetovnemu miru kljub Mussoliniju, Hitlerju in Japonski.

NALOGE DELAVCEV V RAZREDNEM BOJU

Cloveštvo je v dobi gospodarskih kriz in socialnih poretov. Obstoječi sistem si prizadeva, da se ohrani na površju. V ta namen mu služi njegova propaganda, organizacija, časopisje itd.

Proti tej sili, ki hoče, da delavski razred ostane podločen in izkoriščen, mora delavski razred graditi svojo silo.

V ta namen se moramo poslužiti vseh možnih sredstev, ki so v glavnem sledeča:

1. Pridobivanje članov v klube JSZ in v socialistično stranko.
2. Sklicevanje socialističnih shodov. Združite jih s slavljem 30-letnice Proletarca in po juliju s slavljem 25-letnice JSZ.
3. Pridobivanje naročnikov Proletarcu. Širjenje letakov in pamfletov.
4. Priredbe s sporedi, ki imajo značaj proletarske kulture.
5. Predavanja, razprave, agitacija za UNIJE itd.

Nasprotnik deluje nam v škodo. Odgovorimo jim z delom, ki bo DELAVSTVU v korist!

Pregled dela četrte konvencije Hrvatske Bratske Zajednice

Zborovanje trajalo dva tedna. — Izstop iz jugoslovanske bratske federacije. — Ustanovitev tiskarne. — Načelna izjava nespremenjena.

Četrta redna konvencija H. B. Z., ki se je pričela v Milwaukee dne 10. junija, je bila končana v ponedeljek 24. junija. Vršila se je skoro vseskozi v duhu nacionalne napetosti — rekel bi, prenapetosti. Izgleda, da so ameriški Hrvati zapleteni v starokrajski politični boj celo bolj kot pa Hrvati na Hrvatskem. Medtem, ko je hrvatski nacionalistični vođa dr. Vladko Maček konferiral dne 21. junija z regentom Pavlom in generalom Živkovićem o vprašanju, kako čimuspješneje in v zadovoljstvo Hrvatov rešiti ministrsko krizo, ki je nastala prošli teden po ostavki Jevtičevega kabineta, je delegacija na konvenciji HBZ še vedno vztrajala na stališču, da s takozvanim "jugoslovan-

stvom" ne more biti nikakega pomirjenja.

"Jugoslovanstvo" je tabu.

Ko je prvi teden konvencije pozdravil delegacijo Viktor Petek, predsednik Jugoslovanske podporne zveze Sloga, je nekajkrat omenil tudi "Jugoslovanstvo". Delegati so ga poslušali, ampak omembe o "jugoslovanstvu" so jim bile kakor da jih bi kdo dregal z iglo. Ne sicer vsi, ampak večina. Saj so celo komunisti sklenili zavreči naziv "jugoslovanski"!

Jugoslovanska bratska federacija.

V razpravi o Jugoslovanski bratski federaciji je delegat Jurček predlagal, da naj HBZ izstopi iz nje, delegat Zubak iz Farrella, skrajni hrv. nacionalist, pa je izvajal, da pošteni Hrvati ne bi smeli pripadati v nikako organizacijo, ki se imenuje "jugoslovanska". Predsednik Zajednice Butković je podpiral predlog za izstop in se zgražal nad načini, s kakršnimi vodi agitacijo zase SNPJ.

Zubak je med drugim dejal: "Mi vemo, da so se vsi združili proti nam (Hrvatom), zato mo-

ramo mrziti vse, kar je jugoslovanskega (torej tudi Jugoslovansko bratsko federacijo). Mi moramo zgraditi tak temelj, da bo jugoslovanstvu in HBZ za zmerom konec."

Delegat Majdak je trdil, da je JBF gnezdo špijonaže, zato HBZ take "bratske" federacije prav nič ne potrebuje. Odbornik Zajednice Sanković pa je dejal, da so imeli odborniki, ki so se udeleževali sej bratske federacije, le "good time", ne da bi kaj koristnega izvršili. Sploh je bila razprava o jugoslovanski bratski federaciji sovražna, z izjemo, kar je govoril o nji Bešenić, Virovace in par drugih iz levega krila. Za izstop HBZ iz federacije je glasovalo 112 članov konvencije in 66 proti.

Precej debate je bilo tudi o vprašanju, kdo je odgovoren za ponesrečen denar bivšega tajnika federacije Vinko Solića, ki je bil zaeno član upravnega odbora HBZ. Porabil je zase nad \$200 federacijskega denarja. Butković je smatral, da so Solića izvolile za tajnika vse organizacije. Kljub temu se je sprijaznil s predlogom, da (Nadaljevanje na 2. strani.)

Življenje in delo Franka Novaka

S Frankom Novakom je milvauska naselbina izgubila pionirja, kakršen v nji nima primere. Umrl je v bolnišnici dne 18. junija, kjer je bil le par dni, v namenu, da se podvrži operaciji. Toda njegovo zdravstveno stanje je bilo že toliko omajano, da je v velikih bolečinah podlegel. Mučila ga je že dlje časa težka želodčna bolezen. A kljub nji je še vseeno skušal služiti družini in sebi kruh z delom v tovarni. Pred nekaj tedni je dobil v eni delo, kjer se je ponesrečil na nogi. Od tedaj ni šel več na delo. Vedno pa je zagotavljal, da se mu zdravje vrača. Bil je eden onih tipov, ki se je iz svoje boleznice čestokrat celo norčeval z drugimi vred, a pri tem je komaj premagoval bolečine. Hujšal je vidoma.

Frank Novak se je seznanil z delavskim gibanjem že v mladosti. Bil je eden onih redkih ameriških Slovencev, ki je res čital marksistično literaturo. V to mu je pomagalo znanje nemščine. Tako je prebral Marksov "Kapital", Beblova, Kautskije-

Težave nemške delavske podporne organizacije

Workmen's Sick and Death Benefit Fund (Arbeiter Kranken- und Sterbecasse) je najstarejša delavska podpora organizacija v Zed. državi. Lani je praznovala 50-letnico. Ustanovili so jo socialisti — večinoma begunci, ki so zapustili Nemčijo v času Bismarckovih progono in izjemnih zakonov proti delavskemu gibanju. Svoječasno je bilo včlanjenih v nji precej Slovencev, večinoma obrtniki in rudarji, ki so prišli v svojem delu v stiki z nemškimi sodrug.

Zdaj ima v oddelku odraslih nad 50.000 članov, ali okrog 9.000 manj kakor pred par leti. V mladinskem oddelku ima samo 987 članov. Mladinskega oddelka ni nikoli gojila, kar je danes zanjo usodno, kajti vsled ustavljenega priseljevanja si more iskati mladih članov edino le med tu rojeno nemško mladino. Imovine ima nad tri in pol milijona dolarjev. Njen glavni urad je v New Yorku, kjer poseduje petnadstropno hišo.

Nedavno se je v New Yorku vršila njena redna konvencija, na kateri so delegati razpravljali, kako ustaviti odpadanje članstva. Sklenili so pričeti kampanjo za ustanavljanje angleško govilajočih društev, v kateri bodo skušali privabiti mladino. Nekaj takih društev

že obstoji in dobro uspevajo.

Ako bi bilo vodstvo te organizacije pred leti bolj dalekovidno, bi si zgradila velik mladinski oddelk in ob enem privabila odrasle mlado in angleško govilajoča društva. Popravljati zamujeno pa je težavna naloga.

Na konvenciji so socialisti tvorili najjačšo skupino, na drugem mestu pa so bili takozvani trockijevci, ki so združeni pod vodstvom Musteja in Cannona. Vzajemno so se sporazumeli, da ne bo ne ena ne druga teh dveh struj zanesla na konvencijo medsebojnih političnih polemik. Trije delegati so bili ko-

munisti. Poverilni odbor jim ni odobril mandata, ker so bili izvoljeni nepravilno. Zavarovalniški komisar države New York pa je nato ukazal, da jih konvencija mora kljub temu priznati.

Konvencija je sprejela resolucijo proti terorju v Nemčiji in protestirala proti nemškemu in italijanskemu fašizmu. — V Mooneyjev obrambni fond je prispevala \$2.000. Pred delegacijo je govoril tudi nemški socialistični vođa Gerhart Seger.

Glasilo te delavske podporne ustanove je mesečnik "Solidarity".

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdava Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za prihodnje številke tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Povorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

FRANK NOVAK

"Proletarec" je izgubil s Frankom Novakom enega svojih najmarljivejših sotrudnikov in JSZ neumornega člana. Mil-wauška naselbina pa je izgubila z njim človeka, s katerim je njena zgodovina neločljivo združena.

Frank Novak je bil sodrug, agitator, družabnik, bojevnik, prosvetni delavec in — človek! Ker je veliko delal, je tudi veliko izvril — imel je mnogo pristašev in prijateljev in prav tako tudi nasprotnikov. Brez napak ni bil, kakor nihče drugi, ki je človek. Ampak njegove dobre strani, njegovo delo in njegovi boji njegove napake daleč odvajajo. Na tehnični resnici in pravice je njegovo življensko udejstvovanje zapadeno v velikih, častnih utekih. Njegove napake in hibe so poleg teh kakor pritlikavci.

Ljudi, ki žive, je stotine milijonov. Toda takih, ki se bi zavedali tudi svojih socialnih dolžnosti v življenju, je malo. Frank Novak se jih je v polni meri. Nalogam se ni umikal, ne se ogibal boju. S temi svojstvi se je uveljavil v naselbini in v javnosti.

V zgodovini ameriških Slovencev in v delavskem gibanju med našim ljudstvom si je s svojim delom zagotovil častno mesto. Frank Novak je umrl, a kljub temu živi dalje v delu in v pokretu, kateremu je dal svoje znanje in svoje moči.

Mussolinijevo "junaštvo"

Diktator Mussolini je v enemu svojih bombastičnih govorov nedavno spet navduševal Italijane s sklicevanjem na slavo starega rimljanskega cesarstva, ki je vladalo tedaj ves znani svet.

"Čemu se bi to ne moglo spet ponoviti?" je vpraševal in nato zabobnel, da je Italija dežela vojakov, dežela junakov, ki bodo raznesli slavo italijanskega imena na vse štiri vetrove. Njegova propaganda pa je v vesti o tem govoru razposlala italijanskemu tisku tako prirejane, da je Italiji pod Mussolinijem usojeno postati vladarica velikega dela sveta, pa če je to drugim državam prav ali ne.

Mussolini se igra z mirom in z življenji Italijanov. Par sto tisoč vojakov in delavcev je poslal letos v italijanski koloniji Somaliland in Eritrejo ob Abesiniji, kjer se pripravlja na vojno. Vročina v teh dveh kolonijah je tako neznosna, in življenje v teh peščenih, razbeljenih puščavah, ki so brez vode in zelenja, je toliko mučno, da se je navdušenje teh vojakov in delavcev za vojno in osvajanje popolnoma ohladilo. Ta hlad je psihološko prenesen tudi v Italijo samo, kjer ga skuša Musso odgnati z novimi navduševalnimi ubrizgi.

Mussolini je lahko "junak". Njemu ni treba umirati vročine in žeje v puščavah Somalilanda in Eritreje. V palazo Venezia v Rimu živi kakor kralj. Vse razkošje in ves mogoč komfort mu je na razpolago. Kadar si želi ven iz mesta, ima na razpolago vile in gradove.

Medtem, ko se med italijanskimi ekspedicijskimi četami v Afriki širi epidemije bolezni, ki jih med njimi povzroča tropična vročina, med tem ko gaži Italija čezdalje globlje v krizo, Mussolini še vedno rentai, da z Abesinijo ne more biti pomirjenja drugače, kakor ako se ukloni zahtevam Italije. Italija, kar pomeni Mussolinija, zahteva, da se ta zadnja afriška samostojna država izroči v last in pod oblast il duceju.

Ako se nori diktator ne premisli, je vojna v Afriki neizogibna. Italija je bila v spopadu z Abesinijo že enkrat premagana. Isto se lahko ponovi. A tudi če bo zmagala in si Abesinijo res osvojila, bo ta Mussolinijeva pustolovščina skoro gotovo usodna za obstanek fašistične Italije. Mnogi poznavalci trdijo, da Mussolini ne more več nazaj. Pretil je toliko, da se bi mu umik smatralo za priznanje slabosti, vrhu tega pa mu je vojna edini izhod, da obrne ljudsko pozornost s povečane krize in bede na bodočo slavo velike italijanske domovine.

Mussolini se igra z življenji milijonov ljudi in sanja. Mussolini je junak — Napoleon v italijanski izdaji — nov vladar sveta! Ko se te sanje razkade, bo svet videl Italijo v tolikšni bedi in demoralizaciji, kakor še nikdar prej. In tedaj se lahko pripeti, da bo moral Mussolini v afriške pustinje, da se bo sam prepričal, kako sladko se je žgati na prerijah peska in trpeti v tropični klimi "za čast in slavo Italije".

Chas. Coughlin zdaj tudi za unije

Pridigar Chas. Coughlin je v svojih govorih še pred pol letom govoril o unijah, posebno o A. F. of L., zelo kritično, in jim ni bil prav nič naklonjen. Propagiral je svoj načrt za reševanje odnosov med delom in kapitalom, ki bi bil sličen onemu, kateri je zdaj v veljavi v Italiji in Nemčiji.

Ampak nedavno se je Coughlin premislil in je pozval delavstvo, da se naj organizira v unijah. Uvidel je pač, da se bo delavstvo organiziralo vseeno, pa hoče, kot dober strateg, da bo šlo nekaj "kredita", ki bi spadal drugim, njemu v sloves.

Priznal je celo, da je potreba med delavci in farmerji politična solidarnost in skupno dobro. Ampak to so seveda besede. Za politično organiziranje ameriških delavcev in farmerjev je treba drugačnih moč, kakor je father Coughlin.

Najmanj nevarna opozicija je mrtva opozicija. Diktatorji to pravilo vedno upoštevajo.

PROVOKACIJE V STAVKAH

Na sliki na vrhu je ogrode zgorela poulična kava v Omahi, kjer so se v tednu z dne 10. junija dogodili veliki izgrebi. Provocirala jih je družba, ki lastuje ulične železnice. Njeni delavci so radi neznosnih razmer zastavkali, družba pa je najela skebov in oborožene gangsterje, ki so varovali njene kave. To je bilo izizvajanje, tiger posledica je bila, da so stavkujoči delavci navallili na skebe in nekaj vozov zažgali. V petek 17. junija je prišla v mesto na povelje guvernerja R. L. Cohrana milica in v soboto je proglasil obsedno stanje. Spodaj na sliki so vozovi, v katerih se je pripeljala milica.

Guverner je v svojem proglasu med drugim odredil, da morajo vsi plačani in zunanji organizatorji unije prenehati s svojim delom. Družba pa se naj pogaja edino le s reprezentanti, ki so iz Nebroke. Kompanijam je prepovedal imeti v svojih kavarah oborožene straže, kar pa je storil radi lepšega, kajti s prihodom vojske je ono vzeo nalogo "straženja". Stavka, ki se je pričela 20. aprila, je bila korčana po guvernerjevem posredovanju 21. urja — pod STARIMI pogoji! Torej je bila izgubljena, kakor vselej, kadar se vmeša v boj milica. Dve osebi sta bili v stavki ubiti in 150 ranjenih.

Pregled dela četrte konvencije Hrvatske Bratske Zajednice

(Nadaljevanje s 1. strani.)

naj vsoto poravna federaciji Zajednica iz svoje blagajne, ki je bil sprejet. Proti je glasovalo 41 članov.

Nova tiskarna.

Konvencija je sklenila, da si HBZ zopet ustanovi tiskarno. Kupila bo v ta namen linotype, črke in razne male stroje, ne pa velikega stroja za tiskanje. "Zajedničara" bodo stavili in vlagali v forme v svoji tiskarni, tiskali pa ga bodo drugi. Tiskarna Zajednice bo neunijska, dokler ne bo sprejemala tudi zunanjih naročil. Kaj ima to opraviti z unijo, si poročevalec ni na jasnem.

Zajedničar bo izhajal na 12 straneh iste velikosti kot jih ima Proletarec. Tudi sedaj ima Zajedničar tako obliko. 8 strani bo pisanih v hrvatskem in 4 v angleškem jeziku. Zajednica je nekoč že imela svojo tiskarno, a jo je opustila. Bila je veliko manjša nego bo sedanja. Zdjaj smatra, da se ji bo laglje izplačala in vrhutega bodo dobili delo v nji zaslužni člani Hrvati.

Demokracija in načelna izjava.

Narodni in drugi Hrvati, ki niso prijatelji delavskega gibanja, še manj pa neprevladnih hrvatskih komunistov, so takozvano načelno izjavo HBZ precej zmervarili, da se jo lahko uporablja v korist nacionalistične in buržoazne politike, ne pa za "versko" in "politično" politiko. Delegat Virovac je v nadomestilo k tolmačenju načelne izjave k točki 4 predlagal:

4.) Hrvatska Bratska Zajednica je podpora in bratska organizacija, ki temelji na demokratskih principih. Svoji članom jamči enake pravice brez razlike na njihovo državljanstvo, versko ali politično pripadnost, in te pravice ne smejo kratiti nobenemu članu v kateremkoli oddelku HBZ. Njeno poslovanje, vse njeno delo in vsi odloki kateregakoli njenega telesa morajo sloneti na demokratskih temeljih...

Dasi je tudi Virovčeva točka zelo elastična in nedoločna, je bila vzle temu poražena in stara sprejeta s 140 proti 61 glasovi.

Načelni boj.

Na konvenciji HBZ sta bili zastopani dve takozvani delavski struji: komunisti, ki so vodili levo krilo, in pa prosvetaši. Slednji so danes le še mala skupina. Po razkolu 1. 1918-19 so šli iz JSZ in osnovali komunistično sekcijo. Iz te so jih izrinili poznejši doščelci. V JSZ se niso hoteli več povrniti, pa so si ustanovili svoj Jugoslavenski Prosvjetni Savez. Kljub svojemu malemu številu imajo med sabo — in so jih imeli na tej konvenciji — zelo sposobne člane. V kvar jim je bilo dejstvo, da se je bivši funkcionar HBZ Vinko Šolić, ki je svoj urad zaigral s poneverbo, priševal k prosvetašem. Poneveril je tudi blagajno JBF, kot že omenjeno.

Letakov so delili na tej konvenciji nič koliko. Leo Fišer je imel svojega, ostali pa so bili izdani v imenu struj. Komunisti, prosvetaši, domobranci, varuhi HBZ itd., vse se je kosalo, kdo bo boljše vplival na delegate in jih pridobil. Nekdo je zaupno vprašal predstavnike treh struj, kaj sploh mislijo do seč z manevri in letaki. "Vse, kar hočemo, je odvisno od 'jazbevev'. Teh je recimo 50 in oni odločujejo pri vsakem glasovanju. Kdor jih pridobi, tisti zmaga".

Konvencija bo vsaka 4 leta.

HBZ je pred leti sklenila obdržati svoje konvencije vsake 4 leta. Pozneje so to spreminili na 3 leta, zdaj pa je s 110 proti 82 glasovi zopet prodrl predlog, da se bodo redne konvencije vršile vsake štiri leta. Razprave o tem je bilo veliko. Glavni upravni in gl. odbor lahko HBZ v tako dolgem roku temeljito zavozita. Skliče izredno konvencijo, kadar uvidite nevarnost, so argumentirali vodje večine.

Predlog za zmanjšanje potrošnega odseka s 7 na 5 članov je propadel. Točka, da gl. odborniki na konvencijah nimajo pravice glasovanja, ostane v veljavi. Levo krilo je vzprizorilo proti predsedniku Zajednice Butkoviću in predsedniku konvencije Oreškoviću precej demonstracij, a tudi "narodni zajedničari" so znali vračati, posebno kadar je govoril kdo izmed vodij levega krila. Delegata ima pravico vsako dru-

štvo, ki ima 200 ali več dobrih članov. Ostala društva se morajo združiti, ako hočejo zastopstvo na konvenciji.

HBZ v Kanadi.

Kakor SNPJ, ima tudi HBZ s svojimi postojankami v Kanadi bolj slabe kot pa dobre skušnje. Temu vprašanju so delegati dali le malo pozornosti, več pa obtožbam, kako agenti beogradskega režima in "jugoslovani" v Kanadi denuncirajo Hrvate, češ, da so komunisti in tudi drugače skrajno prevratni ljudje. Predstavniki levega krila Muselin je predlagal, da se naj pri jugoslovanskem konzulu v Montrealu v imenu konvencije brzojavno protestira proti tej špijonaži, kar je bilo sprejeto brez opozicije.

Posojila na posestva.

Predlog, da sme HBZ v bodoče posojevati tudi na posestva, osobito hrvatskim dvoranam, je p oprejec dolgi razpravi propadel. Zanj je glasovalo 83 in proti pa 117 članov konvencije.

Glede investicij ni bilo mnogo razprave, dasi bi bila jako potrebna. Večina delegatov je o trikih "gospodarstva" nepoučena, pa se zato rajše tkvarja s prerekanjem radi petaka, kakor pa stotisočakov. Predsednik HBZ Butković je dejal, da bi bila Zajednica na boljšem, če ne bi bila podpirala Ruske in Japonske s svojimi tisočaki", kar je bila bolj demagogična kot pa resnična notka.

Zavetišča.

HBZ ima blizu Chicagoa veliko sirotišnico. Na tej konvenciji je bilo predlagano, da naj ustanovi tudi zavetišče za stare člane. Po precej izčrpn razpravi je bil predlog poražen, največ vsled finančnih ovir, toda konvencija je izvolila poseben odbor, ki bo problem studiral in morda predložil kaj bolj definitivnega prihodnji konvenciji.

Sirotišnica HBZ ima poseben upravni odbor, čigar člani so imeli in bodo imeli tudi na bodoči konvenciji iste pravice kakor glavni odborniki.

Socialni problemi.

Iz strateških ozirov je levo krilo naglašalo najbolj le svojo resolucijo za borbo v prid osvojitve hrvatskega naroda.

Vprašanje razredne borbe v tej deželi, ki je za hrvatske delavce, kakor za vse druge, življenjskega pomena, pa je bilo seveda zapostavljeno in sploh ni prišlo v ospredje, razen tu in tam v debatah na indirektn način in v monotonu sprejetih resolucijah.

Komunisti in prosvetaši so grešili, ker so se pustili odnesti nacionalističnemu valu in pri tem storili delavskemu gibanju med Hrvati v Ameriki veliko moralno škodo, ki je ne bo zlahka popraviti.

Obsodba proti fašizmu.

Boj zaradi resolucije, ki naj bi določala stališče Hrvatske B. Z. z ozirom na veliko-srbski režim v Beogradu, je bil zelo ljut in delegati so o njem razpravljali ter glasovali v najvišarnejših prizorih. Večina, ki jo je levo krilo nazivalo za "domobranci", je hotela, da se obsodi le "krvavi srbski režim v Beogradu". Levo krilo pa je naobratno že v pričetku konvencije predlagalo resolucijo in jo publiciralo, ki oboja tiranijo Beograda in Mussolinija v Rimu. Po buki i viki je bila resolucija levega krila sprejeta s 77 proti 70 glasovi, nato so "domobranci" skušali glasovanje razveljaviti, toda "lomil" ga jim je predsednik konvencije in tako na papirju ostane v veljavi resolucija levega krila. Levo krilo je nato v posebnem letaku obdolžilo "domobranci" "ozkih vez z Mussolinijevim režimom in njegovimi lirami."

Plače "po starem".

Odbor za plače je predlagal za delegate dnevnice po \$10 (mmm), predsedniku zvišanje plače na \$250 na mesec, za nekatere druge upravne odbornike po \$200 na mesec in za tajnika bolniškega oddelka \$180 na mesec. Neki član odseka za plače je citiral številke, kako veliko boljše so plačani glavni upravni odborniki v drugih organizacijah. Delegat opozicije pa je vrgele v konvencijo medklic, čemu se ne prečita tudi plač glavni odbornikov SNPJ. Proti zvišanju plač je nastala velika opozicija. Protipredlog, da naj ostanejo plače po starem, je bil sprejet s 108. glasovi, za predlog odbora za plače pa je bilo oddanih 81 glasov. Za predlog, da naj bodo dnevnice delegatov po 10 dolarjev, je glasovalo 80 delegatov, za \$8 pa 109.

Volitve v glavni odbor.

Levo krilo in njega zavezniki so se zedinili, da je treba na vsak način preprečiti ponovno izvolitev Milana Petraka za urednika Zajedničara, in pa Ivana Butkovića za predsednika HBZ. Pogajanja za mandate so se vršila na zaupnih sestankih obeh vodilnih blokov skozi oba tedna zborovanja. Volitve v glavni odbor so se pričele v soboto 22. junija ob največji napetosti delegacije. Oba bloka sta imela tiskane liste svojih kandidatov.

Razmerje nespremenjeno.

Ampak kljub manevrom, resolucijam in demonstracijam je ostalo razmerje tudi v času volitev za glavne odbornike bistveno nespremenjeno. Levo krilo je ostalo v manjšini. Komunisti si niso priborili niti enega strateškega vodilnega mandata. Na listi levega krila sta zmagala v upravni odbor samo Božo Jonić za glavnega tajnika in Ivan Vuk za glavne-

ga blagajnika, ki sta bila le ponovno izvoljena, s to razliko, da je Jonić zdaj glavni tajnik, prej pa je bil tajnik bolniškega oddelka. Ne Jonić in ne Vuk nista komunisti, zato se to zmago ne more smatrati za njihovo. V nadzorni odbor je prodrl komunist Muselin, ki je bil na konvenciji zelo upoštevan.

Prvo glasovanje.

Za glavnega predsednika so "narodni delegati" kandidirali sedanjega predsednika John Butkovića. Dobil je 109 glasov. Vinko Vuk, kandidat levega krila, jih je dobil 97. Narodni delegati in "domobranci" so vzprizorili ob tej zmagi veliko ovacijo Butkoviću in levo krilo je uvidelo, da so bili vsi težki napori za pridobitev večine zamanj.

Podpredsednik je Wm. Boić (Boyd) iz Clevelanda, kandidat narodnega bloka. Dobil je 112 in levokrilaš Marko Vinski 94 glasov.

Za glavnega tajnika, Božo Jonić, kandidat levega krila in neodvisnih delegatov, 113 glasov, in J. Horwath iz Pittsburga, kandidat narodnega bloka, 93 glasov. Jonić je zmagal, prvič, ker je on v ospredju hrvatskih podpornih organizacij že dolgo let, drugič, ker je že član uprave, in ker je smatran za sposobnega uradnika, vrh tega pa je Jonić tudi dokaj spreten strateg. Tako so glasovali zanj člani obeh blokov.

Za bolniškega tajnika je izvoljen kandidat narodnega bloka A. Derkos s 113 glasovi. Njegov protikandidat komunist P. Muselin jih je dobil 93.

Urednik Zajedničara je ponovno Milan Petrak. Dobil je 121 glasov in J. Ubojčić, kandidat levega krila, 84. Tu je doživela komunistična struja svoj največji poraz, kajti bila je pripravljena iti v kompromis tudi z Grškovićem, samo da bi mogla spraviti Petraka iz uredništva in odbora. Petrak je bil pred leti izvoljen v ta urad kot somišljenik komunistov. Ker ni mogel sodelovati z njimi, so mu napovedali boj, ki tudi po tej konvenciji ne bo ponehal.

Za blagajnika je bil ponovno izvoljen Vinko Vuk. Bil je kandidat levega krila na sličen način kakor Božo Jonić. Dobil je 110 glasov in protivni kandidat narodniškega bloka I. Klarich 96 glasov.

Za predsednika nadzornega odseka je bil izvoljen narodniški kandidat W. Piskulić s 105. glasovi. Njegov protikandidat levičar Pleše je dobil 101 glas. Za tajnika nadzornega odseka je izvoljen M. Tomić s 125 glasovi, kandidat levičarskega bloka Špoljarić pa je dobil 85 glasov.

Po 6. uri zvečer so se volitve nadaljevale za ostale člane nadzornega odseka, v glavni porotni odbor, za upravnika sirotišča, in v odbor sirotišča pa prošli ponedeljek. Poročevalec Proletarca je odšel, predno so bile končane. In ker je to poročilo že itak obširno, bo zaključeno v prihodnji izdaji. sti.

Huey P. Long ima klube

Huey Long, senator iz Louisiane, znameniti "kingfish", čigar program je "redistribucija bogastev", ima svoje politične klube že skoraj v vseh državah ameriške Unije.

CLARENCE SENIOR KLUBOM JSZ

Clarence Senior, glavni tajnik soc. stranke, se čudi, kako to, da so klubi JSZ nazadovali v prvih petih mesecih tega leta v primeri z isto dobo v lanskem letu za 70 članov.

Senior k temu komentira: "Socialistične aktivnosti vseh povsod pridobivajo na zamahu. Mnogo naših sodrugov pa je zatopljenih v razna dela, da pri tem popolnoma prezro važnost vzdrževati klub. Ampak brez klubov tudi socialistične stranke ne bo.

"Padanje ali naraščanje članstva soc. stranke je edino merodajno merilo našega gibanja. Čimvečje, bolj je vplivno. Ako nazaduje, je to za pokret slabo znamenje, neglede kako so člani vplivni in delavni v drugih organizacijah.

"Zanašam se, da bodo klubi JSZ ta dejstva upoštevali in storili vse v svoji moči, da ne samo pridobe nazaj izgubljene člane, ampak število znatno zvišajo tudi z novimi."

Naš glavni strankin tajnik je v pravem. Merilo naših aktivnosti in naše sile so tiste organizacije, ki niso polovičarske, ampak striktno-socialistične. Sodrugi in sodružice, poskrbite, da ostanejo dobri člani klubov vsi, ki so že v njih, in ob enem, pridobite JIM NOVIH ČLANOV KOLIKO NAJVEČ MOGOČE. Vsakdo naj stori nekaj, "kamen h kamnu" in "zrno k zrnu", pa bo namesto kritike potem na mestu i priznalna beseda. Naprej za pojačanje naših klubov!

ANDREAS LATZKO:

SEDEM DNI

ROMAN. — Poslovenil MILE KLOPČIČ.

PREGLED ŽE OBJAVLJENE VSEBINE

Dr. Landau je zamen čaka tovarniškega delavca Karla Abta, katerega je povabil, da naj z njim prebije sveti večer. Kajti ko je Abt popoldne dan pred Božičem ugledal v polomljeni kočiji na ulici v Berlinu močnega lastnika velike avtomobilke tovarne v Hamburgu, se je neizrečno začudil. Pri starih tega mogotca je služila njegova mati 25 let. Z malim baronom, ki je zdaj velika, se je tedaj igral. Abt se je vrnil v svojo berno stanovanje, odprl kovčeg z zapuščeno svojo pokojne matere in si obujal spomine. Oče njegov je bil socialist, ki ni popustil od prepričanja. Izgubil je delo in trpel, ker ni hotel zatajiti načel. Njegova žena se je čutila, čemu tako razumen, ponosen človek, kakor je njen mož, zametava ponujani mu beli kruh.

(Nadaljevanje.)

Vajena pokorščine in kljub vsemu ponosu na lepega, tako dobrega moža, ki je prebiral ačene knjige in so ga tudi delavci izredno spoštovali, ni ta preprosta ženica niti poizkušala, da bi razumela pogovore, ki so se pletli med možmi. Za cele kupe časnikov, ki so bili skriti za omarami in pod posteljami in ki so prihajali ponoči ponje, se sploh ni zmenila. Kar je počel njen Ludwig, ni moglo biti nič napačnega, je menila, dokler po rojstvu tretjega otroka ni prišla tista nesreča kakor strela z jasnega.

V svoji brezmejni dobroti je gospa baronica dočela družini svoje zveste kuharice svetlo, zdravo stanovanje v novo zgrajeni tovarniški vratarški hišici ter dodala kurjavo, razsvetljavo in letno plačo, kakršne navaden delavec sploh ni mogel doseči. Porodnica je do bila nevaren napad vročine iz strahu, ko je Ludwig Abt navzlic temu ves besen odbil naročilo, naj vohuni med svojimi tovariši in zapise sleherni neznanu zamudo kot krajo dragocene časa gospoda barona. Zagrešil pa je še vse kaj hujšega, zlorabil je zaupanje gospodarjev ter se javno skliceval na baronikino svarilo: plača sama ne zadošča za troje otrok.

Kakorkoli težko se je masčevala ta nevarnost brez primere, Abtovka je sprejemala vse kazni skoraj z zadoščenjem: v svetu, ki ne bi bil tepel njenega moža zaradi njegove puntarstva, bi bila izkoreninjena. Ni je presenetilo, da je policija vdrla v njeno stanovanje in zaplenila kupe vtihotapljenih števk "Vorwärtsa", ki so jih bili poslali iz Švice naravnost na Ludwiga Abta, da bi jih razdelil. Vedela je, da je zdaj konec z njo in z njenimi — in imela je prav, kajti kdor se je zapletel v jekleno mrežo Bismarckovega in Puttkammerjevega zakona proti socialistom, ta ni mogel najti zasluga nikjer več v Nemčiji, policija ga je iztaknila povsod, dokler ga ni obup strli ali pregel iz domovine.

Ko je Abt presedel prvo kazen zaradi širjenja puntarskega tiska, se je preselila vsa družina v Berlin, in Abtovka je bila vesela, da je ušla nevarnosti, da bi stopila pred oči barona ali celo pred oči svoje jezne dobrotnice.

Hodila je kuhat, prat, pomivat tla, bedela je v nočeh ob slabo plačanem delu na dom, prisliljena vzdržavati tudi svojega moža, ki se je zmerom globlje pogrezal v svojo zaslepljenost. Smilil se ji je, jokaje je gledala, kako lepi, zdravi, delavni delavci polagoma propadajo, kako postaja zmerom bolj vase zagrižen in silen. Le enkrat se je spozabila: ko ji je beda šestič položila majhno krsto v mrzlo podstrešno luknjo. Zalost za otroki ji je razvezala jezik in kriče je opisala njegovo delo: prazno stanovanje, polno stenic, zastavljeno pohištvo, zapuščene grobove njegovih otrok, po nemarnem zapravljenem udobnost vratarške hišice, hamburškega raja, iz katerega je bil izgnal svojo družino.

Karl Abt dolgo ni vedel kaj več o svojem očetu kakor to, kar je zvedel ob tem materinem izbruhu jeze in kar si je zapomnil z vso strastjo svojega zagrenjenega otroškega srca. Topo je 10 leten strmel v obup svoje matere, ko so jo tisto jutro po pogrebu šestega otroka poklicali k obešenemu možu na podstrežju. Kaj je neki posebnega izgubila s čemerim brezdelem, ki je samo rohnel in vihtel pesti ali pa po cele ure molče boljše predse in ki se zdaj s posinelim, nabrekli obrazom in grozno srepi očmi počasi suče v zraku.

Sčasoma je seveda spoznaval, da je delal pokojnemu hudo krivico. Odkar ga je materina smrt, bojazen pred samoto poglajala v predavalnice delavske izobraževalne šole, se mu je iz predavanj, knjig in predvsem iz pogovorov z doktorjem Landauom izoblikoval čisto nov oče, pogumen možak, ne čenča, o ne, ampak borec.

Ko pa je mati še živela, je ta preprosta ženica gojila strup v svojem sinu in umetno dramila njegovo domotožje po nedosegljivih krasotah. Kakor da je šela za svojo najsvetejšo dolžnost, preprečevati zamazanemu, razcapa-

nemu fantu, da bi bil poglajal korenine v tla, ki so ga morale preživljati, je govorila vse nedeljske popoldneve le o preteklosti, osveževala je s fotografijami že gubeče se spomine, mu navdušeno govorila o njegovi lepi, blagorodni krstni botri s tako vztrajno prepričevalnostjo, da je še zdaj, ko je bil star skoraj štirideset let, vselej zaduhal sladki vonj mehke, bele roke in začutil njen dotik na svoji glavi, kakor hitro je slišal ime "Mangien".

Abt je besen brnil zaboj nazaj pod posteljo in planil pokonci.

Zraka potrebuje zdaj, zraka, zraka in časa, da se izdivja. Še malo ni mislil, da bi preždel ves večer pri doktorju, čigar modri nauki in nasveti pač niso mogli več izbrisati, kar je bila uboga mati nevede zagrešila nad njim.

Kaj bi s pridigami! Česa Karl Abt ne bi smel delati in misliti, tega ni vedel nihče bolje kakor Karl Abt sam. Seveda je bilo izdajstvo očetovega spomina, da se je kakor klateški pes potikal za bogastvom, za prijetno dišečimi načičkanimi ženskami! Vsi so imeli prav, ne le doktor, tudi tovariši v tovarni in dekleta, ki so ga zasmehovala, ker ga je vleklo v Friedrichstadt in na zapad, pred drage plešne lokale in povsod tja, kjer so lepe dame kazale svoje noge v svilenih nogavicah.

Zalostno?

Pač, pač: žalostno in smešno in zaničevanja vredno!...

A kdo je bil kriv? Niti živali tam zunaj v zoološkem vrtu ne bi smel plesati s krmo tako tik pred nosom, kakor izživa v tem prekletem Berlinu bogastvo nemanice!

Z jezo kretno si je Abt nataknil klobuk na glavo, a je vendar še oklevajoč spet obstal. Za doktorja ni bil v skrbel! Zmerom je imel cele kupe neresenih dopisov in prošelj na pisalni mizi, moral je prebirati in urejevati zapiske, letake, statistike — nič čudnega ne bi bilo, če bi sploh ne opazil, da gosta ni.

A kaj naj počne Abt s samim seboj? Kakoli — kjerkoli je treba čas do desetih vsaj zapraviti.

Da bi slekel delavniško obleko? Ni treba; vsi boljši lokali so bili zaprti. Da bi kakor sicer ob praznikih sedel v kavarni, bi bilo zapravljanje: na sveti večer ni bilo dam na spregled. Ko se je tako sam s sabo posvetoval, je odbilo neke blizu sedmo uro. Če stopi v vlak mestne železnice ter se zapelje do Lehterskega kolodvora, bi lahko šel skozi Zivalski vrt po istih poteh kakor lani, kakor da prihaja od materine postelje, iz državne bolnišnice. Kakšno uro bi tudi letos spet lahko zabil s sprehodom skozi bogati četrti samih vil; tam segajo piramide sveč prav do stropa, okrasje božičnih dreves se blešči skozi zaves — nazadnje pa zavije v varno zavetišče, v krmo uboge Schützovke, ki je hkratu z materjo služila v Hamburgu za kuharico.

Šele od tam je hotel telefonično poklicati doktorja, ko bo najbrže že prepozno, da bi ga obiskal. Dotlej je imel dovolj časa, da iztuhta verjetno opravičilo.

V.

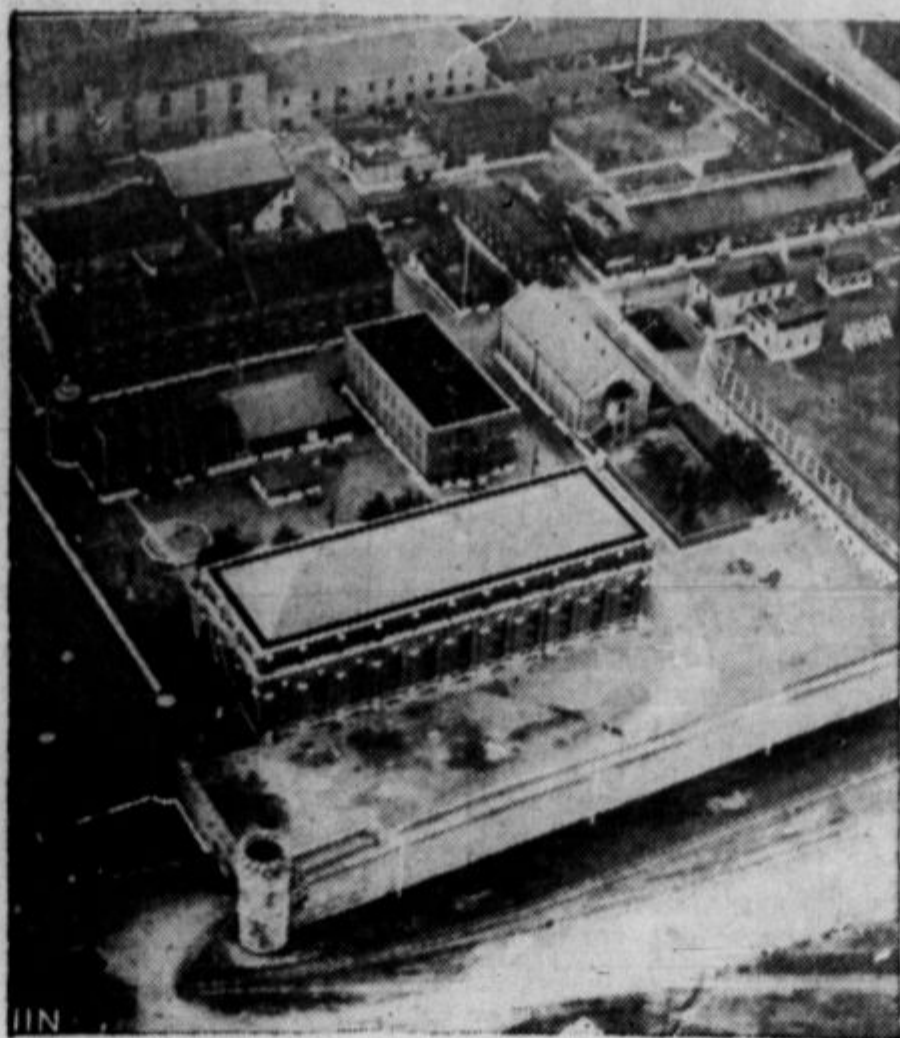
Mržnjo, ki jo je v Abtu raznetilo srečanje z baronom, je povzročilo Mangienovo odklonilno pismo na prošnjo, ki jo je bil Abt vendarle kljub svojemu ponosu že tako in tako s težkim srcem napisal četrta leta pred materino smrtjo.

Večkrat so ga prosile bolničarke, naj kupi vodno blazino, če le more. Bolnišnica je ni mogla kupiti in zmerom večja je bila nevarnost, da se bo uvela koža umirajoče ranila do živega ob ostru posteljni bolnišnice. Če pride do te nesreče, se ne bo dalo več pomagati. Abt bi bil rad stradal, če bi cena take blazine ne bila previsoka za njegov žep. Nikdar nikoli še ni bil pošten človek tako blizu zločina kakor Abt, ko je stal v trgovini s sanitetnimi pripravami in gledal, kako prodajalka spet zgiba vodno blazino ter jo polaga v predal. Vsak večer, ko se je vračal iz bolnišnice in je moral mimo polnih izločb v adventu, ko je videl, kako se gnetejo avtomobili in nosijo ljudje zavoje v vseh ulicah mimo njega, bi bil lahko obstal in zakričal kakor ranjena zver v gnečo: Kjer je toliko denarja za razkošje, mora biti vendar tudi denarja za vodno blazino, mora biti v velikem, bogatem Berlinu tistih nekaj umazanih mark za ubogo, umirajočo staro!

Da, Mangienova odklonitev bi ga bila takrat manj zadel, kakor pa tisti bankovec za deset mark s svarilom za drugič: "ne vlagajte nobenih prošelj več, ker posameznikom zaradi mnogih prisilcev načelno ne dajemo podpor nad 10 mark."

(Dalje prihodnjič.)

UPORI V JETNIŠNICAH

Na sliki je kansaška državna jetnišnica v Lansingu, kjer so se kaznjenci, uposljeni v jetnišnično premogovniku, uprli. Nad 340 jih je delalo v majni, ko so na dogovorjeno znamenje razorožili paznike in jih nato pridržali v rovih za talce. Jetniki so vztrajali 21 ur, predno so se podali. Zahtevali so drugega zdravnika in boljše pripravljeno hrano. Uprava jim ni izpolnila nobene zahteve. V rovih so jetniki s požigi in razsejanjem motorjev povzročili nad \$30.000 škodo. Podali so se tako kmalu, ker so se rovi napolnili s dimom in s strupenimi plini. Pline so spuščale v nje straže, katere je warden jetnišnice poslal doli, da ukroče uporne arestante. — Zadnja leta se upori jetnikov v Zed. državah pogosto dogajajo.

Simon Kavčič:

POGLED SKOZI PROŠLOST

(Nadaljevanje.)

Zadnjič sem omenil Ivana Šolarja, ki je pri delu v državi Washington dosmrtno ponesrečil. Bil je to zelo zanimiv tip — sploh brez primere v zgodovini delavskega gibanja med Slovenci iz onih dni.

Kdo je bil, je Proletarčev nekrologist v času Šolarjeve smrti že pojasnil. V tem spisu bo na mestu, da nekaj življenjepisa o tem značilnem pojavu — o s. Šolarju — ponovimo. To storim v eni prihodnjih števil.

Sodruhu Šolarju sem pred 30. leti takoj po ustanovitvi Proletarca o temu poročal in mu poslal nekaj števk, da jih prečita in razda med rojake, kolikor jih je sploh bilo tam takratne čase.

Šolarjevo pismo se glasi:

Seattle, Wash., 7. februarja 1906. Cenjeni prijatelj Kavčič: Tvoje pismo z dne 29. m. m. me je zelo razveselilo, istotako številke novostavljene Proletarca, katere si mi poslal. Prečital sem jih pazno. Čudno pa se mi zdi, da mi ga oni niso poslali na ogle, ker imajo moj naslov. Jaz sem zdaj sklenil, da ga ne naročim toliko časa, da mi ga oni sami pošljejo. Oni dobro vedo, da se mora blago najprej razložiti na ogle, da si ga kupci lahko ogledajo, predno ga kupijo. Ustanovitelji ali založniki tudi pričakujejo, da drugi listi njih delo oznanijo in ga tako predstavijo javnosti.

Jaz lahko storim napram socialistični ideji svojo dolžnost tudi brez lista (Proletarca).

Proletarec je zanimiv in odločen. Kot tak bo popolnoma ustrejal socialističnim načelom.

Nekaterim rojakom, kakor tudi čikaškim klubovcem, kakor mi vi pišete, ne ugaja polemika s Kondom. Jaz pa pravim, da je ta boj absolutno upravičen in tudi potreben, ob enem pa velikega pomena za prihodnost, kajti s tem se bo Kondov maskiran socializem iztrebilo iz naših vrst. Smrt veram, farjem, hinavcem in izkoriščevalcem nezavednega ljudstva!

Ravno sem čital v angleškem listu iz Minnesote, da je rojak M. Mavin zapustil za klerikalne namene \$5000. Ta rop na moža so izvršili ondodni duhovni in sentiklouski škof Trobec. Dobrih listov zato ne bomo imeli nikoli preveč, da bi ljudem dokazali lumparije in sleparstva kakršna se gode povsod.

Fred Peče se je javnosti dovolj opravičil, ako se Kondu ni, a to nič ne de. Jaz ne vem o Pečetu nič slabega. Pri ustanavljanju in v poskusih vzdržati "Zoro" je storil svojo dolžnost. Če ne bi bil on socialist, se ne bi bil toliko trudil zanjo in za načela.

Zakaj se Konda ogiblje našega imena v javnosti, je tudi lahko uganiti. On ve, da je bil vaš nastop opravičen in da vaših argumentov ni mogoče pobiti. Kajti ako bi to poskušal, bi se med zavedni delavci še bolj blamiral. Zraven tega se vas tudi boji kot nevtrastnega in odločnega borca. Seveda bi on raje, da bi bili vi na njegovi strani, da se bi zanj bojevali v listu. Klerikaci pa se gotovo smejijo tem razprizam.

Nedaleč od tega mesta se je potopil neki parnik. Utonilo je nad 130 oseb. Sedaj se je pričela tožba radi tega, ker pravijo, da so nalašč zavozili v pečine, da bi družba dobila visoko zavarovalnino za svojo čarko. Moštvo se je do malega režilo.

Zdraviti Vaš Ivan Šolar.

IZ URADA TAJNIŠTVA JSZ

Klubom naznanjamo, da so pravila JSZ zdaj v redu za razpošiljanje. Cena jim je po 6 centov iztis. Klubi jih naj naroče toliko, da dobi vsak član po en iztis, ker je potrebno, da je vsak poučen o vseh točkah v pravilih. Tiskana so v obeh, to je, v slovenskem in angleškem jeziku. Klubi jih lahko računajo članom po isti ceni, ali pa če se zanje plača iz klubove blagajne.

Iz poročil prvih petih mesecev je razvidno, da so najaktivnejši klubi pridobili nad 60 novih članov. Najbolj agilni v tem oziru je klub v Bearcreek Red Lodge, Mont., ki je na seji prošli mesec pridobil 10 novih članov. Ta klub je bil ustanovljen šele pred par meseci in šteje že okrog 30 članov in članic. Ako bi vsi naši klubi pokazali toliko agilnosti, bi naša zveza štela danes nad tisoč dobro stoječih članov in bi bila v soc. stranki izmed federacij druga po številu članstva.

Proslave 30-letnice našega glasila Proletarca so do danes obhajali le nekateri klubi, izmed vseh samo par, namreč št. 1 v Chicagu in št. 222 v Girardu, O. Dne 13. in 14. julija pa

mu delavske razmere znane. On ni samo takrat prijatelj delavstva, kadar potrebuje glasove, ampak zdržema in stalno deluje za zboljšanje človeške družbe. Ali po mnenju naše gospode on ni Slovenec, akoravno se stokrat bolj udejstvuje med Slovenci na društvenem polju in pri delu med našim narodom sploh, kakor pa Kenick, Novak ali Vidmar. Ta kandidat je Louis Zorko. Je zelo aktiven v organizaciji brezposelnih, v akcijah za socialno zavarovanje, je dolgo let uradnik v društvih, v soc. stranki itd. Seveda ga ti ptiči ne priznajo za Slovence, zato ker kandidira na delavski listi. Sotrpini! Ako ste proti stradanju, podpisite petičije za Louis Zorkota in za Robert Dullea za župana, če hočete svoje zastopnike v mestni zbornici! Velike korporacije prispevajo po stotikah in tisočakah v kampanjski fond — demokratski kot republikanski stranki. To je jako umljivo. Oni hočejo v zbornicah svoje ljudi, pa magari če niso drugega kot tutke, da kimajo par vodilnim politikarjem. Kapitalisti se dobro zavedajo, da ako prispevajo demokratski ali republikanski stranki, je njih denar dobro investiran, ker se vse postave kujejo njim v prid. Ali ste že kdaj slišali, da je kaka večja korporacija založila v kampanjski sklad delavske stranke? Kljub temu je delavec toliko neveden, da vedno voli in deluje za tiste kandidate, katere mu kapitalisti priporočajo.

Med našim narodom in sploh med delavstvom je to v krvi. Ako ni odvetnik, ali ako nima višje šolske izobrazbe, pa sploh ni sposoben za v nikakršni javni urad. Zgodovina nam sicer navaja celo vrsto mislecev in borec, ki so bili brez višjih šol, ampak pri nevednih ljudeh to ne šteje.

Apeiram na slovenske delavce, ne pustite se blufati šovinistom! Delujte za svojega delavskega kandidata, ker bo služil vam in je boljši Slovenec kot so šovinisti.

Anton Vehar.

Notary Public Phone Canal 3073
Edini slov. cvetličar v Chicagu
JOHN GOTTLIEB
1845 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.
Venci za pogrebe naša specialiteta

jo prireja klub št. 175 in Konferenčna organizacija klubov JSZ in društev Prosvetne matice za zapadno Pennsilvanijo.

Kaj pa klubi v drugih naselbinah? Ali ne mislite, da bi bilo potrebno, da se tudi drugod proslavi ta velevažni jubilej našega glasila?

4. in 5. julija bo poteklo 25 let, odkar je bila ustanovljena JSZ. Sodruhi, kako boste proslavili ta jubilej svoje organizacije? Razne podporne organizacije proslavljajo svoje obletnice. Mar vaša organizacija, o kateri lahko rečemo, da je storila največ za probo slovenskega delavstva v Ameriki, ne zasluži, da se tudi njeno 25-letnico dostojno proslavi?

Tajništvo priporoča, da se meseci avgust, september, oktober, november in december določijo za proslave 25-letnice JSZ. Kolikor nam je dozdaj znanega, ima v programu to proslavo samo klub št. 1 v Chicagu in Konferenčna organizacija klubov JSZ in društev Prosvetne matice za Wisconsin in severni Illinois.

Torej na delo sodruhi in sodruge! Naj se zgoraj omenjeni meseci posvetijo slavlju 25-letnice JSZ in agitaciji zanjo. Priredite ta slavlja z dobro zamisljenimi sporedi, in kar je glavno, posvetite to dobo zano tudi agitaciji za nove člane JSZ ter agitaciji za nove naročnike Proletarca.

Tajništvo priporoča vsem klubom, da razpravljajo o teh priporočilih na svojih julijskih sejah.

Pravila in načelna izjava JSZ

JSZ ima pravila in svojo načelno izjavo v slovenskem in angleškem jeziku izdano v obliki knjižice. Apeliramo na odbores klubov, da poskrbe, da bo vsak član dobil ta pravila in se tudi poglubil vanje. Posamezen izvod stane 6c, kar je več kot polovica manj, kot pa mora za vsak izvod plačati tiskarni urad JSZ.

Priznati moramo, da se je doslej posvečalo razpečevanju naših pravil veliko premalo pažnje. V njih so navedena navodila za klube, za konference in posamezne člane.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1384

Pristna in okasna domača jedila
Cene zmerno. Postrežba točna.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročen po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitate in ako vam ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudi list, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

ŽIVLJENJE IN DELO FRANKA NOVAKA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ni opisuje v letošnjem Majskem Glasu na 71. strani. Delal je večinoma v tovarnah. Leta 1913 je pričel sodelovati pri milvauski listu "Bodočnost", ki ga je ustanovil Leo Zakrajšek. Odbor JSZ v Chicagu tega podvzeta ni odobral, češ, da ni pogojev za vzdrževanje dveh socialističnih listov. Tudi ni soglašal s privatno kontrolo nad časopisem.

Za "Bodočnostjo", ki je prenehala, je bil pod vodstvom F. X. Veraniča ustanovljen tednik "Slovenija", pri katerem je bil eden glavnih sodržnikov Fr. Novak. L. 1922 je Veranič "Slovenijo" prodal hrvatskim komunistom za izredno visoko vsoto \$3.000. Fr. Novaku pa tiskarno. Že prej se je Frank Novak nad socialističnimi strankami v Evropi zelo razočaral in se navdušil za boljševiško revolucijo ter gibanje, ki je nastalo iz nje. Pridružil se je komunistom, ki so mu poverili službo urednika "Slovenije", katero so prekrstili v "Delavsko Slovenijo". Novak je bil urednik "Slovenije" že prej, toda je dejal, da so mu roke vezane, ker je moral z ozirom na privatnega lastnika list urejati tako, da bi vsem ustrežal.

V službi komunističnega urednika se je Frank Novak zapletel v silovit boj s "Proletarcem". Takoj, ko je hrvatska komunistična sekcija kupila "Slovenijo", je svoje agitatorije po deželi obvestila, da bo "Proletarec" prenehal in da naj vsled tega skušajo njegov konec pospešiti s čim žilavejšo agitacijo za "Delavsko Slovenijo". Uredniku Novaku pa so pošiljali navodila.

Ko pa "Proletarcu" le ni hotelo biti konec, so začeli Novaka na sejah grajati, češ, da ni dovolj agresiven in da v polemiki podlega. To je povzročilo, da jih je pričel Novak mrziti in izgubljal je tudi vero v njihovo iskrenost. Medtem je komunistični odbor začel iskati drugega urednika, že pred tem pa je najel "Delavski Sloveniji" upravnik, ki pa se je v svojem poslu izkazal za zelo nevedečega. Veranič je odšel med tem v stari kraj in kot so poročali, je tam izvedel za človeka, ki bi bil za urejevanje "Delavske Slovenije" kakor nalašč. Veranič je sicer zanikal, da je bil v zvezi s komunisti pri iskanju novega urednika, toda dejstvo je, da je prišel kmalu na to v Ameriko človek, katerega so javnosti predstavili pod imenom Chas. Frank Novak, ki je nasledil Franka Novaka v urejevanju Slovenije. Ko je Frank opazoval tega novega Novaka, se mu je komunistična taktika še bolj zastudila. Ampak Sovjetsko Rusijo je obojeval do konca svojih dni. "Delavska Slovenija" je pod novim urednikom še bolj propadala. Končno so ji komunisti spremenili ime v "Delavca", kar pa tudi ni pomagalo.

Frank Novak se je polagoma spet približal socialistom, pristopil je znova v klub št. 37 in ostal od tedaj delaven v socialističnem pokretu, dokler ga ni bolezen primorala v posteljo. Po ponesrečenem eksperimentu s komunističnim listom je l. 1925 ustanovil tednik

"Vestnik". Upravljal je tiskarno in urejeval list, toda to dvojno delo je bilo zanj prenaporno in tako je iskal prilike, da podvzete proda. Kupil ga je v pričetku l. 1929 Rado Staut.

Od tedaj je Frank Novak dopisoval v Proletarca in Prosveto skoro prav do svoje smrti. Zadnji njegov članek je bil v Proletarcu priobčen prošli teden, en dan po njegovi smrti.

Z novim lastnikom se je takoj sprl, deloma vsled nesoglasja pri tolmačenju kupne pogodbe, deloma vsled načelnosti. Tako je nastal med njima ljut boj, ki je bil v veliki meri osebnega značaja, vendar pa je predstavljal dvoje različnih svetov: Novak je pobijal v tem boju narodnjaške tendence, se norčeval iz narodnih noš in na-

FRANK NOVAK

rodnih ohceti, kritiziral priobčevanje sentimentalnih narodnjaških spisov in sploh napadal vse, kar je smatral, da je narodu kvarno. Sovražil je sentimentalnost, hinavstvo in neiskrenost. Ko je umrl, mu je kljub temu boju napisal urednik "Obzora" (kakor se zdaj imenuje prejšnji "Vestnik") daljši laskav nekrolog na prvi strani v črnem okvirju.

Frank Novak je veliko deloval za ustanovitev slovenske čitalnice, ki je zdaj ni več, kajti zadnje njene knjige so bile nedavno prispevane javni knjižnici. Bil je eden izmed ustanoviteljev soc. pevskega zbora "Naprej", bivšega tamburaškega in dramskega zbora "Adria", kluba št. 37 JSZ in več drugih podpornih, kulturnih in delavskih političnih klubov. Zelo se je udeleževal tudi v Jugoslovanski podporni zvezi Sloga, bodisi kot urednik njenega glasila in kot član glavnega odbora.

Rojen je bil 30. avgusta 1884 v Nazariju pri Mozirju. V svet je šel še zelo mlad. Starši so mu odšli v Ameriko, on pa se je šel učiti za trgovskega pomočnika v Mozirje. Nato je odšel na Dunaj, kjer se je navdušil ob socialističnih manifestacijah za gibanje, ki naj preuredi svet. V konec kapitalizma, ki se ima dogoditi, kakor je vedno trdil, v doglednem času po vsem svetu, je veroval kakor veruje vernik v dogme svoje cerkve.

Bil je med ustanovnimi graditelji JSZ. Zadnjič je bil delegat na njenem zboru l. 1934 v Clevelandu. Nekaj časa je bil tudi tajnik konferenčne organizacije klubov JSZ in društev Prosvetne matice, katere delokrog je v Wisconsinu in severnem Illinoisu. Vsled bolezni temu uradu ni posvetil skoro nikake iniciative in pažnje.

Velikokrat je govoril na shodih, predaval v klubih in dru-

štvih, toda sloves govornika si ni pridobil. V svojem tiskarskem podvzetju in v časnikarstvu ni uspel kljub svoji žilavosti.

Glavne zasluge Franka Novaka so v njegovem kulturnem, organizatoričnem in političnem delu v milvauski-westallški naselbini in v njegovem boju proti licemerstvu. Na teh poljih je največ dosegel in tu se je izkazal za najuspešnejšega boritelja.

Takih ljudi je v naših naselbinah silno malo. Od kar je naseljevanje ustavljeno, se ne moremo več zanašati, da jih nadomestijo novi inteligentni priseljenci z delavsko razredno vzgojo. Zato vsakega, ki ga izgubimo, pogrešamo toliko bolj, ker ostane na njegovem mestu praznina.

Pokojni Novak zapušča sorprogo Marijo, hčerko, dva posinoveljčka in dva brata, vse v Milwaukeeju.

Pogreb se je vršil v soboto 22. junija iz Ermenčevega zavoda. V kapeli pri pogrebniku je čital v imenu društva št. 16 SNPJ pogrebni govor John Zajec, v imenu naselbine in JPZS pa se je poslovil od pokojnika Victor Petek. V kapeli na pokopališču Forest Home so govorili v imenu JSZ Chas. Pogorelec, v imenu "Napreja" V. Puncer in v angleškem jeziku pa westallški župan Marvin V. Baxter. Soc. pevski zbor "Naprej" je pel na obeh krajih. Po teh ceremonijah je bilo truplo pokojnika upepeljeno.

Udeležba pogreba je bila izredno velika. Poročevalci ne števijo slovenskega pogreba, v katerem bi vozilo toliko avtov, kakor v tem.

Frank Novak je to priznanje, ki ga je bil deležen po svoji končani življenjski poti, tudi zaslužil. Ob njegovi krsti je bilo kupe vencev rdečih rož. Tako se je naselbina poslovila od enega svojih najmarkantnejših pionirjev v duhu, v kakršnem je Frank Novak živel in delal.

F. Z.

Izlet "Zarje"

Cleveland, O. — V socialističnem pevskem zboru "Zarja" je že stara tradicija, da se eno leto solčno nedeljo v spomladni članstvo izseli iz vsakdanjih zakajenih ulic v prostost na deželi, tja k potoku pod kosata hrastova drevesa, kjer pozabi na križe in težave tega sveta. Tako s svojimi prijatelji uživa krasoto in dobrine narave. Da se ta lepa čednost tudi letos ne opusti in pozabi, si je zbor izbral nedeljo 30. junija, da poleti ob jezeru Erie proti vzhodu v Mentor, O., na prijazno Tancekovo farmo.

Kdor je že bil tam bo vsakdo rad prišel. Tisti, ki še niste bili, ste pa tudi prijazno vabljeni, da nas posetite. Razvedrila ne bo manjkalo. Na sporedu bodo igre, petje in prosta zabava.

Kažipot: Vzemite Euclid Ave., Rd. 20 skozi Willoughby do Erie St., proti jezeru na Lost Nation Rd. do Aviation Field ali Lost Nation Club, nato krenite na desno na gravel Rd. in na drugi cesti pri nasipu Salvation Army, zavite noter. Od tam je še 500 čevljev do prostora. Pazite na napise.

Klub in "Zarja" prireditela letos svoj piknik 21. junija na Pintarjevi farmi v Euclid, O. Prošeni ste, da ne rezervirate ta dan drugam.

Leo Poljšak.

James H. Maurer bolan

Sedanja volilna kampanja v Readingu je prva, da James H. Maurer v nji ne more biti aktiven. Krivo je njegovo oslabele zdravje. Meseca marca je obljubil napisati članek za v Majski Glas, a pozneje nam je njegova žena sporočila, da je Jimovo stanje takšno, da so mu zdravniki prepovedali vsako delo.

Kadar ste v pomenkih s prijatelji in znanci, omenite jim Proletarca, kajti tudi to je agitacija zanj.

"KITAJSKI ZID" NI JAPONCEM V NIKAKO OVIRO

Ogromni kitajski zid na severu Kitajske ni bil japonskim četam v nikako oviro. V poslednjih nekaj tednih so si osvojile štiri kitajske province brez odpora in tako dobile pod svojo oblast nadaljnjih 50 milijonov Kitajcev. Tudi prestolnica bivšega kitajskega cesarstva je zdaj pod oblastjo japonske armade.

IZ NAŠEGA GIBANJA

(Ta rubrika je skozi nekaj tednov izostala. V bodoče bomo skušali, da bo spet dobila svoje redno mesto v listu.)

Detroit, Mich. — Helen Stainer je poslala v imenu angleškega odseka kluba št. 114 \$5 v tiskovni sklad Proletarca. V nedeljo 30. junija bodo imeli skupni piknik na Upper Straits Lake. Prebitek je namenjen za United Socialist Drive.

Milwaukee. — Klub št. 37 JSZ je poslal \$10 v tiskovni sklad Proletarca. Milwaukee sodruge je zadela s smrtjo Franka Novaka velika izguba. Več o pokojniku je v drugih poročilih in člankih v tej številki.

Strabane, Pa. — S. John Terčelj je obiskal naročnike, katerim je naročnina potekla. Poslal je 14 obnovljenih naročnin.

Chicago, Ill. — Seja kluba št. 1 v petek 28. junija bo zelo važna. Po končanem dnevnem redu bo predaval Fr. Zaitz o posledicah taktike komunističnega gibanja tu in v drugih deželah. — Angleški odsek kluba je imel svojo sejo v petek 21. junija. Udeležilo se je je okrog 100 ljudi. Bile so predvajane slike iz delavskih uporov v Avstriji, mladinski odsek Rdeči Sokol je nastopil s deklaracijami in Chas. Pogorelec pa je predaval o svoji turi na zapadno. Člani Rdečega sokola (Red Falcons) so razstavili tudi svoje slike. — Chas. Pogorelec je dobil Proletarcu 5 naročnin in Frank Bizjak ter Frank Zaitz vsaki štiri. — Klub št. 1 je poslal Proletarcu v podporo vsoto sto dolarjev iz prebitka svoje priredbe dne 4. marca. Prej pa je prispeval v agitacijski sklad istotako \$100. — Rose Savjovic je naročila izvod knjige "Grandsons".

Herminie, Pa. — Anton Zornik je poslal vsoto za šest naročnin Proletarca in pa za večje število Majskega Glasa, ki jih je razpečal v zapadni Pa.

Arma, Kans. — Anton Sular je poslal par obnovitvenih in novih naročnin.

Sygan, Pa. — Lorene Kavčič poroča, da priredi klub št. 13 JSZ slavnost 30-letnice Proletarca v nedeljo 30. junija. Na sporedu so govori, igre in potem pa plesna zabava.

Akron, O. — Leo Bregar sporoča, da bo obiskal v kratkem vse naročnike Proletarca, katerim je naročnina potekla.

Moon Run, Pa. — Pod pokroviteljstvom kluba št. 175 in ostalih klubov JSZ ter društev Prosvetne matice se bo vršilo tu v soboto 13. in v nedeljo 14. junija v Portmanovem parku slavnost 30-letnice Proletarca. Gostje pridejo iz bližnjih in daljnih krajev. Igral bo orkester Bergantovih sester iz Lisbon, O.

Midway, Pa. — Jacob Ambrozich iz Moon Runa sporoča, da je druž. št. 89 SNPJ v Midwayu pristopilo v Prosvetno matico.

Proletarčeva knjižarna. — Že pred dvema mesecema smo dobili veliko novo zalogo slovenskih knjig iz raznih starokraj-

skih knjižarn, toda ker je bil upravnik na agitacijskem potovanju, ostala dva nameščenja pa obložena z drugim delom, urejemo revidiran seznam knjig šele sedaj. Priobčen bo, kakor določa načrt, prvi teden v juliju. Knjižnice in sploh vse ljubitelje knjig na to opozarjamo.

Adamičeva knjiga "Grandsons" je dobila v naši knjižarni že veliko naročil. Imamo jo še v zalogi. Naročite si jo, kajti nje vsebina je zanimiva bodisi za priseljence, kakor tudi za vse, ki so rojeni v tej deželi. Cena knjigi je \$2.50.

O Debsovi proslavi v Cantonu

Cleveland, O. — V nedeljo 16. junija se je v Cantonu, O., vršila proslava 17-letnice pomembnega gpvora, ki ga je imel socialistični vodja Eugene V. Debs dne 16. junija 1918. Zaradi svojih odkritih, resničnih besed, je bil obsojen na 10 let zaporu v federalni ječi.

Spored te slavnosti v Cantonu se je pričel ob 11. dop. Trajal je do 6. zvečer. Glavna govornika sta bila Roy Burt iz Illinoisa in Joseph Caldwell. Slednji je bil tovarš pokojnega Debsa v jetnišnici v Atlanti.

Nastopilo je v imenu raznih organizacij tudi precej drugih govornikov. Mnoge pa so poslale telegrafična sporočila, želeč tej slavnosti čimveč uspeha. Brat E. V. Debsa je brzojavno izrazil svoje obžalovanje, da se ne more udeležiti velike obletnice in ob enem je čestital odboru na njegovem delu in uspehu.

V glasbenem sporedu je nastopil soc. pevski zbor "Zarja", ki je zapel Internacionalno ter Marseljezo, ter pevski zbor podporne organizacije Workmen's Circle.

Spored je vodil John Somerlatte, bivši socialistični kandidat za governorja države Ohio.

Slavnosti se je udeležilo okrog 3.000 ljudi, kar za tako pomembno prireditev ni veliko. Okrog 4. pop. je nas posetil dež, ki sicer ni trajal dolgo, vendar pa se je potem poznalo, da se je množica v parku zredčila.

Lahko bi o tej slavnosti še veliko napisal, ampak ker primanjkuje prostora, naj to zadostuje. — John Krebel.

Diskuzija o komunističnem gibanju

Chicago, Ill. — V petek večer 28. junija bo v dvorani S. N. P. J. po končanem dnevnem redu seje kluba št. 1 diskuzija o komunističnem pokretu v tej in drugih deželah z ozirom na njegove posledice na socialistično in delavsko gibanje v splošnem. Razpravo odpravi s predavanjem s. Frank Zaitz.

Seja se prične pred 8. uro. Člane in članice prosimo, da pridejo na sejo pravočasno, da čujejo poročila tajnika Justina Zajca ter druga enako važna poročila.

Vstop na diskuzijo vsem prost. — P. O.

Čiščenje v Uzbeku

Iz Taškenta poročajo, da je bilo pri čiščenju komunistične stranke v sov. republiki Uzbek izključenih 26 odstotkov članov vsled "moralne korumpiranosti", "hinavstva" in birokratskega postojanje. 12 odstotkov je bilo uvrščenih nazaj med kandidate za pristop, 13 odstotkov pa vpisanih med simpatizirarje.

Vabilo na piknik

Johnstown, Pa. — Slovensko bratsko podporno samostojno društvo Moxham priredi piknik v nedeljo 7. junija v Highland parku, na istem prostoru kakor prejšnja leta. Občinstvo vljudo vabimo, da se ga udeleži. Prične se ob 1. pop.

Pripravljeni odbor zagotavlja, da ne bo na tem pikniku imel nihče vzroka za dolgočasje. Vstopnina je prosta. Postrežba bo izborna.

Vsak član društva, ki se piknika ne udeleži, pa bo moral plačati \$1 v društveno blagajno. To velja tudi za oddaljene člane. Toliko v obvestilo, da ne bo potem izgovorov.

Naj še omenim, da bo slovenska Moxham godba obhajala 23-letnico 4. junija ob 2. pop. v Slovenskem domu na Moxhamu. Udeležite se tudi te slavnosti! — Joseph Rogel.

K. C. še protestira

Glavni odbor katoliške podporne organizacije Knights of Columbus je na svoji seji v Montrealu naslovil nov protest "proti persekutiranju katoličanov v Mehiki". Bil je poslan mehiški vladi, predsedniku Rooseveltu, ameriškomu poslaniku in zastopnikom centralno in južnoameriških republik v Washingtonu.

Naročite knjige iz Proletarčeve knjižarne.

Nothing was ever made but that some one could not make it worse and sell it for less.

A modernized good housewife and careful mothers will buy from

Wencel's Dairy Products

Producers of Highest Quality

MILK PRODUCTS

Phone Monroe 3673

CHICAGO, ILL.

2380-82 Blue Island Avenue

Who don't make it worse — But make it save

Petletnica federacije SNPJ čikaškega okrožja

Chicago, Ill. — Federacija društev SNPJ čikaškega okrožja bo imela slavnost petletnice v četrtek 4. julija na Keglovem vrtu v Willow Springsu. Na sporedu bodo razne igre, tekme, oddana bo ena zelo dobra Peruškova oljnata slika, ki jo dobi, kdor zadene pravo "umaro", poleg pa bo zabave v izobilju za one, ki radi balinajo, ali plešejo, ali pa "kramlajo" v družbi prijateljev in znancev. Vrt je velik, sence zadosti za vse, in strehe tudi. Toda če pa bo vreme le preveč od muh, se bo prireditve vršila v dvorani SNPJ.

Na tej prireditvi se bo po dolgih letih v zgodovini društev SNPJ v Chicagu spet uvedlo v spored tudi govornike. Vse organizacije vseh drugih narodnosti jih imajo. Čemu bi se Slovenci držali edinole "pri baru"? Torej kdor bo le hotel, bo lahko poslušal govornike, ki nastopijo v imenu odbora federacije in pridruženih društev. SNPJ v Chicagu in okolici bi bila lahko veliko bolj važen in nitelj, če bi se društva resnično zavedala svoje vloge. Kdor ne, ne šteje, je pravilo. Na tej prireditvi se bo še posebno lahko doznalo, v koliko so društva SNPJ v čikaškem okrožju zrela za skupno delo.

Poročevalci.

Priredbe v Chicagu

V Chicagu bodo to leto sledeče slovenske prireditve:

Nedelja 30. junija: Piknik društva "Narodni vitezi" št. 39 SNPJ pri Keglu v Willow Springsu.

Četrtek 4. junija: Piknik federacije SNPJ čikaškega okrožja pri Keglu v Willow Springsu.

Sobota 13. junija: Piknik zbora "Prešeren" pri Keglu v Willow Springsu.

Nedelja 28. junija: Piknik društva Pioneer pri Steznarju v Willow Springsu.

Sreda 11. septembra: Prireditve društva Integrity SNPJ.

Nedelja 20. oktobra: Slavnost 25-letnice JSZ v dvorani ČSPS.

Sobota in nedelja 2.-3. nov.: Slavnost 10-letnice društva Pioneer.

Sobota 16. novembra: Prireditve društva Integrity SNPJ.

Nedelja 17. novembra: Koncert pevskega zbora Prešeren v dvorani SNPJ.

Nedelja 24. novembra: Koncert pev. zbora "Sava" v dvorani SNPJ.

Torek 31. decembra: Silvestrova zabava v dvorani SNPJ.

Popolna razprodaja

je sedaj v teku. Deške obleke, moške in deške hlače, perilo in druge potrebščine po znižanih cenah.

20% do 50% ceneje

SE PRIPOROČA

John Močnik

CLEVELAND, O.

6517 ST. CLAIR AVENUE

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND

SURGEON

OFFICE HOURS:

At 3724 W. 26th Street

1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily

Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.

4:30—6:00 p. m. Daily

Tel. Canal 9695

Wednesday and Sunday by

appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

"Proletarcu"

boste storili veliko uslugo, če mu skozi to krizo pomagate s tem, da naročnino če le mogoče točno obnavljate in da mu pridobite novih naročnikov.

Tudi prispevki v tiskovni fond so mu zdaj neobhodno potrebni

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRINAS.

FRANK S. TAUCHAR:

DOMAČI POGOVORI

(Nadaljevanje.)

"Dobro si povedala," jo pohvali njena mati; videlo se je, kako je ponosna na svojo hčerko. "Toda pozabiti ne smeš, da vsi ljudje niso enaki. Nekateri imajo velikansko trmo in zelo slabo razumevanje, pa narede iz malenkosti neprenehne ovire na poti do ujedinenja."

"To je po mojem mnenju tudi največja zapreka, da ne pride do združitve vseh radikalnih struj," je pritril materi sin Tomaž. "V principu so vse te skupine za preuredbo sedanjega ekonomskega reda in na željo žele nadomestiti privatno lastništvo s splošno socializacijo. Jedro programov vseh teh radikalnih skupin vam lahko povem v enem stavku: Vsa naravna in umno dovršena bogastva naj spadajo vsem ljudem namesto peščici lakomnih posameznikov in vsak človek mora imeti zadostne dohodke za dostojno življenje. Vse druge naradne in poslovne dele v novi družbi je v spretnih in poštenih rokah lahko reči. Producirali bomo za potrebo, in to z lahkim fizičnim delom; nihče ne bo imel skrbi za davke, dolg, bolezen in nezaposlenost. Vsak zdrav človek bo imel določeno delovno dobo od dvajsetega pa do šestdesetega leta; prej in pozneje bo pa vsak pod pokroviteljstvom države deležen vseh udobnosti kot enakopraven član človeške družbe."

"Glavno je, da se delavstvo zedini, ker razdruženost ne more nič doseči! Ni vzroka, vsaj tehta ne, da bi proletarci že nadalje ostali razdruženi. Le v skupni delavski organizaciji bomo posedovali moč za razlastitev privatnega kapitalizma. To je prvi in glavni korak iz kapitalistične v socialno družbo."

"Izvrstno!" ga pohvali sestra Iva. "Naša dva deda pa še zdaj vztrajata vsak pri svoji stranki in sta za enotno fronto le, če je to njiju posamična lastna fronta. Razkol delavskih moči v Evropi in usodne posledice bi bile morale že davno odpreti oči slehernemu zavednemu delavcu. Meni jih je vse to odprlo — in nikdar ne bom podpirala medsebojne bratormorne borbe med nami v Ameriki, kajti tu se nam prav lahko isto pripeti, če ne bomo kmalu popravili svojih nič manj obsojanja vrednih napak in frakcijskih bojih."

"Draga deda, mi vnuki bomo vajine 'izme' spojili v en cilj. Ne bomo se lasali za prazne sence v brezplodnem prerekanju, pač pa podvzeli konstruktivno agitatorično delo za porast naše edinstvene bojne delavske organizacije. Mi hočemo razpravljati o resnih problemih, ne pa pričakati se o takih in o osebnostih, kar je bilo po mojem mnenju le cepljenje dlake in nepotrebno tratenje energije. Čiščenje nazorov, ki je bilo v bivših debatah največkrat vse drugo kot to, je preživelo svojo nečestno dobo; zdaj so nastopili časi resnejšega dela. Če ga ne bomo izvršili mi, ki verujemo za podlago nove družbe v marksizem, nas bodo povsod prehiteli fašistični diktatorji, ala Mussolini in Hitler. Ako tem pticem dovolimo, da se ugnzdijo, bo naš cilj tolerantnega in pravičnega ekonomskega reda vržen nazaj za nekaj generacij..."

Ded Miha dregne starega Berneta s komolecem in mu zašepče: "Zdi se mi, da imajo mladi prav. Toda kako naj se s teboj združim, ko pa vedno hočeš, da tvoja obvelja?"

"Saj sem edinole jaz vedno v pravem!" odsepeče Berne. "Kaj?" uide Mihi hreščeti glas. "Če ne dobimo nobenega priznanja, se pa tudi združili ne bomo z vami!"

Vsej družini dobro znani ostri argumenti bi se bili brezdvomno ponovili, da nista v tem hipu obe babici ohladili vroče atmosfere z ne baš lakskavimi besedami.

"Še nekaj," je prekinil polminutni splošni molk visješolec Ciril. "Na podlagi vede, ki smo jo podedovali od prednikov in nekoliko že tudi sami izpopolnili, ne bi smelo biti za nas takozvanih 'velikih' problemov. Ljudje na odgovornih mestih, ki govorijo o težkih bremenih in velikih odgovornostih, niso sposobni za vodilne pozicije in bi se jih moralo odstraniti ter nadomestiti z boljimi močmi. Pravilna uredba sveta je lahka, ako je ravnatelj sposoben; inteligentnejši ter elementarni izobražen. Težkih problemov ni več v tehniki, kemiji, higijeni, ekonomiji, sploh nikjer na zemlji — ampak za človeka samo še v vsemirju, katerega dozdaj le delno poznamo."

"Ako bi mi bila poverjena naloga preurediti ves svet v socialistično družbo, bi to izvršil s pomočjo kompetentnih sodelavcev v par tednih, pa bi se mi toliko zdelo, kot danes urediti knjige društvenega tajnika."

"Veliko si upaš, sinko," pozvame za njim besedo oče Berne. "Čeprav se vse to sliši fantastično, ne oporekam, da ni mogoče. Vzajemnost, znanje in pogum doseže vse, kar si človek izmisli! — Vesel sem videč veliko razliko v miselnosti med mojimi sinovi in hčerami ter njihovimi dedami. To znači, da vendarle napredujejo nove in zdrave ideje. Jaz smatram, da ima v tem pojavu največje zasluge naše časopisje in knjige, s čemer pridejo socialistični misleci s svojimi nauki do širših mas."

"Ker baš zdaj proslavljamo tridesetletnico ustanovitve našega glasila Proletarca, se mi zdi umestno, da vam pokličem v spomin nevenljive zasluge tega lista na polju delavske izobrazbe med Jugoslovani v tej državi skozi vseh teh trideset let evojega obstanka. In ker piše zadnja leta tudi v angleščini, oznanja resnico in pravičnost med našo tu rojeno mladino in njih drugorodnimi prijatelji. Prepričan sem, da bo naš Proletarec igral še veliko ulogo v ugajanju poti v socialistično družbo na tem kontinentu, ako mu bo mladina posvetila isto zanimanje kot so mu je njegovi pionirji skozi prvih trideset let izhajanja."

"To bomo storili!" je hitro pripomnila hčerka Berta. "Saj že zdaj dopisujemo v list. Ko bo s časom pisal samo v angleščini, bo postal eno glavnih glasil socialistične stranke v Ameriki — in ne čudite se, če vam nocoj prerokujem večmilijonsko cirkulacijo prej kot bo preteklo drugih trideset let od njegove ustanovitve. Verjemite mi, da bo k našemu edinstvu veliko pripomogel domač jezik za vse ljudi skupaj, zato bo tujejezično časopisje brez škode lahko prenehalo v dogledni dobi."

"Kaj pa bom potem čital?" — je zagrmel zopet Miha; tudi stari Berne je nevoljno zmajal z glavo.

Nihče ni odgovoril, toda vsi so mislili enako — namreč kje da bosta stara takrat, ko se bo uresničilo Bertino prerokovanje!

Stari ljudje z ostarelimi idejami bodo dali prostor mladini, ki je prepojena z novimi idejami in polna v pravi tir izvežbane energije. In če bo mladina upoštevala nauke in briske izkušenj starih ter se varovala razvojevalnih pogreškov, bo dosegla že v svoji dobi vse one uspehe, o katerih ves proletarijat sanjaše šele fantastično sanjajo. Ko bo enkrat ustanovljena pravična človeška družba, bo vsaka nova iznajdba povečala blagostanje vseh ljudi na zemlji. V sedanjih družbi pomeni izboljšava strojev brezdelje za milijone delavcev, v bodočem redu bodo stroji blagoslov za človeštvo. To bo v resnici blagostanje v primeri z življenjem v sedanjih kapitalističnih družbi!

Bernetova družina je o teh rečeh razpravljala pozno v noč. Duh mladine je žejdalje bolj prevladoval — kot mogočina jutranja zarja v poletnih dneh, ko brezobzirno prepodi trdovratno zastajajoči mrak iz vseh skrajnih kotov in podzemskih luknj, nakar blagodejni sončni žarki objamejo zemljo v iskreni bratski ljubezni, ki bo enkrat prepojila vse narode sveta...

Prireditve springfieldskega kluba

Springfield, Ill. — Klub št. 47 JSZ bo na svoji prireditvi v soboto 29. junija ob 8. zvečer v Slovenskem domu predvajal slike iz civilne vojne v Avstriji, v kateri je socialistično delavstvo demonstriralo vero v svoja načela in krvi. Poleg teh bodo predvajane tudi slike iz življenja Eugene V. Debsa, ki je bil eden največjih bojnikov za delavske pravice.

Po tem sporedu bo prosta in plesna zabava. Vstopnina je 25 centov, kar ni veliko za nudi duševni užitek ter zabavo.

Socialistična kampanja v Readingu

Mesto Reading, Pa., pride letošnjo jesen prejkone spet pod socialistično upravo. Tudi ako se demokrati in republikanci proti socialistom združijo, kar so parkrat že storili, je očitno, da se letos zanima za socialistično kampanjo veliko več volilcev kakor prejšnja leta.

Socialistični kandidat za župana v Readingu je bivši župan J. Henry Stump. Na čelu socialistične liste v okraju Berks, v katerem je mesto Reading, je poslanec Darlington Hoopes, ki kandidira za okrajnega sodnika. Prvega kampanjskega piknika soc. stranke v Readingu v nedeljo 2. junija se je udeležilo okrog 15.000 ljudi, kar je za mesto take velikosti čromno število.

Nov socialistični list

Socialistična stranka v Arizoni je sklenila izdati svoje glasilo. Ime novega lista je "Commonwealth Call". Prva številka izide meseca julija. "Arizoy lista je Box 711, Phoenix, Arizona.

Še ena penzijska postava

Dne 12. junija se je tudi Illinois pridružila skupini držav, katere so sprejele določbe za pokojnine starim delavcem. Kakor v vseh drugih, je tudi v Illinoisu ta zakon samo še osnutek, ki ni v originalu niti določal, kje naj se dobe sredstva za penzije.

Zakon pravi, da bo deležen penzije vsakdo v Illinoisu, ki je star 65 let ali več, in ki nima več kot za \$5.000 imovine. Biti mora prebivalec te države najmanj deset let, po katerih vpraša za pokojnino.

Izlet kluba št. 49 JSZ

Collinwood, O. — Klub št. 49 JSZ priredi izlet v nedeljo 7. julija na Tanckovo farmo v Willoughby. Ta kraj je zelo lep, ima veliko sence in je pri vodi ter veselih ljudeh.

Na ta izlet vabimo vse napredne delavce in delavke, da se poveselo in prijetni družijo.

Kako najti kraj? Vozite se miljo in pol od Willoughby mosta po Rd. 20 in na prvem Rd. krenite na levo in vozite nekaj ur od milja. Taja bo napis, kjer se obrnete spet na levo naravnost v gozd k Tancka in na klubov piknik. — A. Skapin.

Leon Trocki se preseli radi zdravja na Norvežko

Leon Trocki se je v izgnanstvu v Turčiji počutil slabo fizično in duševno, ker je bil odrezan od sveta. Po preselitvi v Francijo je to minilo, ampak njegovo zdravje je ostalo omanjano. V sredi junija t. l. se je z dovoljenjem vlade v Oslu preselil na Norvežko, kjer sme ostati 6 mesecev. Objubil je, da se ne bo vmešaval v zapletljive in politične spletke, ampak si v norveški klimi le skušal utrditi zdravje. Z njim sta prišla žena in dva tajnika.

Kljub izolaciji je Trocki še vedno mogočna osebnost. Agenti sovjetske vlade pazijo na vsa njegova kretanja in v politiki neglede kje se nahaja. Trocki je v delavskem gibanju vodilni

LEON TROCKI

nasprotnik diktatorja Stalina. Poleg Lenina je bil Trocki najbolj znan izmed vodij boljševiške revolucije. Njegovi prijatelji zatrjujejo, da nima za utrditev sovjetskega režima in ustanovitve rdeče armade nihče toliko zaslug, kakor on. New York Times poroča, da bolega Trocki že dolgo na tuberkulozi, ki jo vzle negi in najboljši zdravniški pažnji ne more odpraviti. Zdaj bodo poskušali Trockija ozdraviti na Norveškem, kjer je klima za take bolnike veliko bolj, kakor na Francoskem.

Leon Trocki ima poleg svojih težav tudi nezgode v družini. Po prihodu Hitlerja v vlado se je ena njegova hči, ki je živel v Nemčiji, usmrtila. Dne 20. junija pa je poročal Daily Herald v Londonu, da je sovjetska vlada pred 6. meseci odredila aretiranje njegovega sina Sergija, ki je po izgnanstvu očeta ostal v Rusiji. Daily Herald ob enem priobčuje pismo njegove matere, žene Leona Trockija, v katerem trdi, da se ni Sergij nikoli udeleževal v politiki, in da je v času, ko je bil njegov oče izgnan v Turčijo, bil še študent ter nikomur nevaran. Čemu je bil aretiran, poročilo ne pove.

Iz Johnstowna

Johnstown, Pa. — Dopisov v Proletarcu je od tu malo. Delavci se pač rajše brigajo za li-sto kot sta G. N. in A. S.

Delavske razmere so jako slabe. Bethlehem Steel Co. je tri dni pred 16. junijem zaprla vse svoje rove. Ako bi bila 16. junija izbruhnila stavka, ki je bila napovedana in nato odložena, bi jo omenjena kompanija ne hotela priznati, v sled teža je prenehala s delom že prej. Zdaj premogarji spet delajo po kakda dva dni v tednu. Kar se mene tiče, bi lahko rekli, da mi je vseeno, če kdo dela ali ne, kakor tisti, ki je deljal, da ga ne briga, če bo po njegovi smrti trava rasla ali ne.

Mene je bolezen vrgla v posteljo pred 7. meseci in v postelji moram ostati, dokler me ne položijo v grob. Decembra lanske leto sem se zdravil v mestni bolnišnici, kjer so mi svetovali, da naj grem v državni sanatorij v Cresson, Pa. Šes sem šel tja aprila t. l., toda moje zdravje je bilo z vsakim tednom slabše, nakar mi je zdravnik po dveh mesecih svetoval, da se naj vrnem domov, kar sem storil.

Augusta lanske leto se je tu nahajal S. Jos. Snoy in z njegovim sodelovanjem je bil ustanovljen socialistični klub. Šel sem okrog rojakov in pridobil za pristop 13 članov. Dokler sem bil zdrav, je klub uspeval. Od kar pa sem zbolel, ni imel klub nobene seje več. "Nimamo predsednika," so mi pojasnili po prihodu iz bolnišnice na vprašanje, kaj je s klubom. Prej sem vedno jaz predsedoval. Tajnik kluba je resigniral. Zalostno, da ta klub ni dobil takih članov, ki bi se zanimali zanj in prišli za delo, kadar bi kdo drugih omagal. Kriva je nevednost in tudi cerkev, kajti ljudje žele po smrti v nebesa, pa se boje, da bi kot člani socialističnega kluba ne dobili odveze. — Jerry Gorenz.

Priredbe v Clevelandu

Cleveland, O. — V nedeljo 30. junija priredi izlet na Tanckovo farmo klub št. 27, klub št. 49 pa ga priredi v isti kraj v nedeljo 7. julija. Rojaki, udeležite se obeh!

Slavje 30-letnice Proletarca in 25-letnice JSZ se bo vršilo v nedeljo 29. septembra v Slovenskem delavskem domu. Prirede ga collinwoodski in clevelandski sodruzi skupno.

Frank Barbič.

Norman Thomas gre v Louisiano

Socialistični vodja Norman Thomas se je odločil za daljšo agitacijsko turo v Louisiani, v kateri je diktator v popolnem pomenu besede zvezni senator Huey Long. Thomas bo prebivalstvu Louisiane pojasnil, kako Long razume "distribucijo" bogastev in kako oglašja svoj "socialni nauk".

Mestne elektrarne v New Yorku še ne bo

Newyorški župan La Guardia že dolgo agitira za zgraditev municipalne elektrarne, ki bi stala 45 milijonov dolarjev. V teku let se bi izplačala vzlic temu, da bi prodajala elektriko, ki bi znatno ceneje kakor ga prodajajo zdaj privatne elektrarne. Toda za predlog je glasoval samo župan sam in pa predsednik aldermanskega sveta. Vsi drugi "mestni možje" so proti. La Guardia jamra, da mu je proti taki sovražni večini nemogoče uvesti reforme, ki bi koristile ljudstvu in odvzele dobičke privatnim korporacijam ter zmanjšale prilike za graft.

Življenske razmere v Italiji

Potrebščine so se v prešlih dveh letih podražile 20 odstotkov, plače pa so bile znižane. Mussolini je skušal svojemu zabljanemu vplivu dati nov zamah z vojnimi pripravi proti Abesiniji, kar pa se mu ni obneslo. Z rožljanjem vzlic temu nadaljuje.

DOVTIPI IZ TRETJEGA RAJHA

(Nadaljevanje.)

Friedrich Schiller je za "sako deželo" pisal po eno dramo: za Francijo: Devica Orleansko", za Španijo: "Don Carloa", za Anglijo: "Marijo Stuart", za Italijo: "Fiesco iz Genua", za Nemčijo: "Razbojnik".

K nacionalsocialističnemu vodji pride kmečka delegacija in ga prosi: "Povej nam, kaj je nacionalsocializem?"

Vodja jim skuša zvedo čim nazorneje pojasniti. Pokaže jim skozi okno: "Ali vidite tisto tovarniški dimnik? Zdaj se jim malo kadi, ali kmalu se bo iz mnogih. To je nacionalsocializem!"

V tem trenutku pripelje naimo poslopja avto. "Ali vidite ta avto," razlaga vodja, "zdaj jih je še malo, pa kmalu jih dmnogo. To je nacionalsocializem!"

Delegacija se zadovoljno vrne v vas, da poroča na kmečkem zboru. Pa tedaj pride še le v zadregu: Kako naj razložijo kmetom nacionalsocializem s tovarniškim dimnikom in avtomobilom, ko ni nobenega v va-si. Srečen slučaj jih reši iz zadrege. Mimo zborovalnega lokala pride namreč berač in govornik pravi:

"Ali vidite berača? Zdaj jih je še malo, pa kmalu jih bo mnogo. To je nacionalsocializem!"

In z roko pokaže na pokopališče in slovesno zakliče: "Ali vidite te grobove? Malo jih je zdaj, pa kmalu jih bo mnogo. To je nacionalsocializem!"

Neki Jud je izrazil upanje: "Ako nas je Bog prepeljal skozi Rdeče morje, nas bo tudi skozi rjavi drek."

V saškem mestu so nalepili nacionalsocialisti ogromen agitacijski lepak. Pod njim je pa še ostal konec cirkuške reklame. Tako so brali ljudje:

Volite nacionalsocialiste! Vsak dan drug program! Osl, dresirani psi. Do solz se boste nasmejali!

V tretjem rajhu je potrebna silna previdnost in prikritost; to dokazuje naslednji zgodbi:

"Kako vam gre?" "Imenitno! Da, tretji rajh..." "Kaj hočete s tem reči?" "Isto, kakor vi."

"Za božjo voljo, to ostane med nama!"

"Na to se lahko zanesete."

"Heil Hitler!"

"Heil Hitler!"

Nekdo je izpuščen iz koncentracijskega taborišča. Komaj je bil oddaljen sto metrov od njega, ko ga sreča SA-patrulja in ga vpraša, odkod prihaja.

"Od mene ne boste nič izvedeli," odgovori mož, "ker jaz ne maram širiti tendencijskih vesti."

Pri fašistih pravijo, da vladajo stanovi. Kakšni stanovi resnično vladajo, pove naslednji dvotip, ki se v slovenščino ne da docela prevesti, in ga bodo tolmačili znanec vsi, ki razumejo nemški:

Vprašanje: "Nemčija je stanovska država. Kateri stanovi vladajo?"

Odgovor: "Die Missstände."

"In kateri stan je zatiran?"

"Der Verstand."

PRISTOPIJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list i-za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

"V kateri stan nas hoče nacionalsocializem privesti?" "In den Unterstand." "Kak stan bo pa ustvaril?" "Den Aufstand." "In kateri stan bo manjkalo tretjemu rajhu?"

Kdor pravilno odgovori na vsa ta vprašanja, kakor smo mi, pa spada v tretjem rajhu pod Standrecht.

V Leipzigu stopi žena v knjigarno.

"Rada bi kupila kako knjigo za bolnega moža."

"Ali sme biti kaj nacionalsocialističnega?"

"Ne, hvala, tako bolan se ni."

Ko je radi strogih hitlerjskih odredb prenehalo izhajati več časopisov, se je odločil propagandni minister, da bi malo omilil cenzuro.

Vodja ga je nahnulil: "Kaj pa misliš! Kako moreš priti na tako samomorilno misel!"

"Ali poslušajte, voditelj, kdo pa še sploh čita naše časopise?"

Nekoga so sneli iz gostilniške družbe in odpeljali v koncentracijsko taborišče. Po odredbi SA-vodstva mora sedeti v zaporu toliko časa, da bo povedal vse dovtipke, ki krožijo po državi o nacionalsocialistih in njihovem tretjem rajhu. Moža so zaprli pred tremi meseci in še vedno sedi...

Penzije za stare v Pa.

V Penni je na podlagi sedanjega penzijskega zakona upravičenih okrog 82.000 oseb do starostne pokojnine.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako prireda vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

JUNI.

SPRINGFIELD, ILL. — Klub št. 47 JSZ bo imel prireditve v soboto 29. junija ob 8. zvečer v Slov. domu. Predvajane bodo slike iz civilne vojne v Avstriji, spremljane s predavanjem, in slike iz Debsovega življenja. Po sporedu zabava.

SYCAM, PA. — Proslavitev 30-letnice Proletarca s prireditvijo kluba št. 13 JSZ v nedeljo 30. junija.

DETROIT, MICH. — Piknik kluba št. 114 in mladinskega oddelka JSZ, v nedeljo 30. junija na Upper Strait Lake v korist fonda United Socialist Drive.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 30. junija izlet soc. pevskega zbora "Zarja".

JULIJ.

CLEVELAND, O. — Izlet kluba št. 49 JSZ v nedeljo 7. julija na Tanckovo farmo.

SO. CHICAGO, ILL. — V nedeljo 14. julija piknik kluba št. 224 JSZ.

MOON RUN, PA. — Slavje 30-letnice Proletarca pod pokroviteljstvom kluba JSZ in Konferenca v soboto i: nedeljo, 13-14. julija.

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 in odsekov v nedeljo 21. julija na Pintarjevi farmi.

BEAR CREEK-RED LODGE, Mont. Piknik kluba št. 35 JSZ, v nedeljo 21. julija v Happy Brothers Parku, Red Lodge.

AVGUST

CHICAGO, ILL. — Večerni piknik "Save" v soboto 3. avgusta pri Keglu v Willow Springsu.

WAUKEGAN, ILL. — Piknik kluba št. 45 v nedeljo 4. avgusta.

CHICAGO, ILL. — Piknik socialistične stranke v Pilzen-piknik v soboto 24. avgusta.

BRIDGEVILLE, PA. — Konferenca klubov JSZ in društve Pravekne matice v nedeljo 25. avgusta v Društvenem domu.

SEPTEMBER.

CLEVELAND, O. — Klub št. 49 JSZ priredi slavje 30-letnice Proletarca in 25. letnico v nedeljo 29. sept. v Slovenskem delavskem domu.

OKTOBER.

CHICAGO, ILL. — Slavje 25-letnice JSZ v nedeljo 20. oktobra v dvorani CSPA.

NOVEMBER.

MILWAUKEE, WIS. — V nedeljo 17. nov. prireditve zbora "Naprej" v S. S. Turn dvorani. Dramski odsek kluba št. 1 vprizori dramo "Rdeče rože".

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ.

DECEMBER.

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v torek 31. dec. v dvorani SNPJ.

"Grandsons"

A novel about three grandsons of a Slovene worker

BY LOUIS ADAMIC

Price \$2.50

Order from

PROLETAREC BOOK STORE

3639 WEST 26TH STREET, CHICAGO, ILLINOIS

WHY BUSINESS DOES NOT BOOM?

The New Deal through all its alphabetical institutions and huge appropriations of money for public works, scarcity plans etc., has miserably failed to set the industries going and start business on the upgrade. Patching up the capitalist system with a few meager reforms is no cure for our social and economic ills. The Reading Labor Advocate tells in the following article of capitalism's evils and the remedy the workers should apply:

"According to the United States department of commerce, \$21.86 is the average wage of that shrinking portion of the American people which is still permitted to work for private industries. Skilled workers receive \$24.25 per week; unskilled, \$17.85; women, \$15.47.

"Even if every family in America were to receive \$24.25 per week industry would not boom. A \$24.25 family is not a good customer for anything beyond subsistence commodities. Such wages will not buy many vacuum sweepers, electric refrigerators and automobiles. They will reach only far enough to pay for such absolute necessities as food, clothing and shelter. And with food-clothing-and-shelter families the larger industries do no business.

"Widespread unemployment and insecurity, inadequate doles and slave labor, have caused much discontent. However, dissatisfaction is not, in itself, a healthy sign. A peevish proletariat which lacks understanding of the true causes of and necessary remedies for social ills is more likely to respond to the dulcet appeal of the Fascist demagog than to unite for the purpose of working out its own salvation.

"The thing which workers need to know is that what is happening is the logical consequence of the capitalist private profit system.

Our Doings Here and There

Friday night, June 28 branch No. 1 JSF will hold its regular meeting. Various committee reports will be given and plans outlined for future activities. After the business meeting an important discussion will follow about the role and changing tactics used by the Communist Party in the United States and other countries. Members are urged to be present.

Our Detroit Comrades of branch 114 and the English Section have arranged for a joint outing to be held Sun., June 30, at the Upper Straits Lake. Comrade John Zornik, secretary urges all members and sympathizers that have cars to be at the Slovene Workers Home between the hours of 9 and 10 A. M. The proceeds of this outing will be contributed to the United Socialist Drive.

In Sykan, Pa., branch 13 JSF will celebrate the 30th anniversary of Proletarec on Sunday, June 30. Comrade Lawrence Kaucich says a program of speeches, games, races and other entertainments will be featured in the afternoon.

Comrade K. Erznosnik of Red Lodge, Mont., reported last week that they secured 10 new members recently for their branch. "Our organizers are right on the job," he says. On Sunday, July 21, they plan to hold a picnic at Happy Brothers Park. Comrade James Graham, a member of the national executive committee of the Socialist Party will be the principal speaker.

The 30th anniversary of Proletarec will be celebrated with a two day program sponsored by the JSF Conference of Western Pennsylvania in Moon Run on Saturday and Sunday, July 13 and 14. The comrades are busy planning a fine program. Out-of-towners, among them comrades Joseph and Kristina from Chicago plan to be present at this affair. From Lisbon, O., the Bergant Sisters will furnish the music for dancing. More about this program will be announced later.

The book department of Proletarec carries a fine selection of Slovene

"We produce for profit, not for use. We produce with machines, not with men. If we are employers we sell the products of our industries only if the price is low—otherwise a competitor comes into the field and grabs the market. The employer who considers humanity beyond a certain point is doomed.

"It is therefore necessary—under capitalism—for employers to pay workers as little as possible, and equally necessary for them to displace human beings by more efficient machines.

"There is only one remedy for capitalism's evils and that remedy cannot be found within the limitations of capitalism itself. The private profit motive must be abandoned. Goods must be produced for use and not for profitable sale. When that change is brought about, all the wealth of the world will

be used for the enjoyment of people instead of for the profit of owners.

We Socialists have been preaching the remedy for many years. We urge workers to unite their political and economic power. We announce our intention of making the economic resources of the nation the property of society.

"But except in Reading and Milwaukee people have not responded. They have not learned that, as long as the private profit system remains, nothing else matters much. Americans wail and weep in their poverty, but they haven't yet united to make the fundamental changes which are necessary. So capitalism drags along, sustained by a paternalistic 'new deal' but losing ground in its struggle to function under economic principles which have been outmoded by science."

30th Anniversary of Proletarec July 13-14 In Moon Run, Pa.

The JSF Conference of Western Pennsylvania combined with branch No. 175 JSF of Moon Run are sponsoring a big Picnic and Dance, celebrating the 30th anniversary of Proletarec at Portman's Grove, Moon Run, Pa., on Saturday and Sunday, July 13 and 14.

A cordial invitation is extended to all readers and sympathizers of Proletarec. We are hoping for a large attendance from all organizations affiliated with the JSF conference. Be sure to attend and help make this affair a social and financial success. We need your cooperation.

Music for dancing will be furnished by the popular Bergant Sisters from Lisbon, Ohio, and you sure can dance to your hearts content to their smooth melodic rhythm in the open-air pavilion. If you don't dance there

A WORD FOR IT

More than the Greeks ever did, the Americans always "have a word for it." This word "refracting," for example. From all the days of Critias and Catiline to the present days of Coughlin and Huey Long, was there ever a phrase like it for accuracy and vigor.—John Haynes Holmes.

and English books. Several weeks ago we received a new supply from Yugoslavia of which a price list is now being prepared and will be published in one of the near future issues. Watch for it. Quite a few orders were received for "Grandsons", an English novel by Louis Adamic. We still have a few copies left. Order them now. The price is \$2.50.

John Rak.

The Canton Meeting— Zarja's Outing Sunday

The Ohio Socialists have again scored when they arranged the Deb's Anti-War Pilgrimage held in Canton, Ohio, Sunday, June 16th at N. Misella Park where Eugene V. Debs 17 years ago gave his famous anti-war speech for which he was sentenced to the federal penitentiary. Comrade John Sommerlatte was chairman of the program. Many prominent speakers were present. One of the speakers was Joseph M. Caldwell, ex-Federal convict and a cell mate of Debs'. Zarja, the singing society of branch 27 and the English Section attended in full numbers. Zarja rendered a few selections fitting the occasion. Concluding the program, moving pictures were shown on the "Life of Debs". We all returned to Cleveland tired, but more assured that Capitalism is dead and Socialism is inevitable.

All friends and members of Zarja are invited to attend their annual outing Sunday, June 30. The arrangements committee is busy preparing to accommodate everyone that comes. This time the outing will be held on Tancek's Farm. The direction to the farm is as follows: drive along Euclid Ave., and take route 20 through Wiloughby, to Erie Street and then go towards the lake till you reach Lost Nation Rd., drive past the Aviation Field, turn to the right and drive along the gravel road until you reach the second road which leads to the picnic grounds. Watch for the signs along the way.

Rose Sumrada, Cleveland, O.

Frank Novak

Comrade Frank Novak of Milwaukee, Wis., who had been sick for some time died Tuesday, June 18, at the County General Hospital.

When only 16 years old, comrade Novak joined the Socialist Party in Vienna, Austria, and had been active in the movement ever since. He was a personal friend of the late Victor Adler of Vienna, and a student of Marks and Engels. He lived in Milwaukee since 1906 and was a charter member and the first secretary of branch 37 JSF. In 1910 he helped organize the Socialist Singing Society "Naprej". At the JSF convention held in Cleveland last year he gave a report about the accomplishments made by the Socialist movement in Milwaukee.

He was also a member of various Slovene Fraternal Societies, among them lodge 16 SNPJ and lodge 19 JPZS. He was a delegate to many of their conventions.

He was a regular contributor to Proletarec and Prosveda, and for eight years owned the Slovene weekly publication in Milwaukee, Vestnik.

After the war he went with the communists and was editor of their Slovene paper "Delavska Slovenija". The movement was a disappointment to him and he rejoined the Yugoslav Socialist Federation and the Socialist Party some years later.

The funeral services were held last Saturday. A large crowd assembled to bid their last farewell to comrade Novak. The Chicagoans present were comrade Chas. Pogorelec, secretary of the Yugoslav Socialist Federation, Frank Zaitz, editor of Proletarec, and Mrs. Angela Zaitz.

IDENTIFIED

The Forgotten Man is the guy we forgot to pay for making the things we're trying to sell him.

AN UNJUST ATTITUDE

The Negro problem in America is still as unsolved as ever. Our so-called "100 per cent patriots" have very little use for the colored inhabitants of this country. To them they are as unwelcome as the white foreigners, only more so.

In the June Current History, W. E. B. Du Bois writes quite bitterly about the indifferent and more or less hostile attitude that most Americans have toward the Negro race and their problems. We quote him in part:

"The colored people of America are coming to face the fact quite calmly that most white Americans do not like them, and are planning neither for their survival, nor for their definite future if it involves free, self-assertive modern manhood. This does not mean all Americans. A saving few are worried about the Negro problem; a still larger group

Workers who create all of the wealth and barely receive a living wage for it, in the large majority oppose or do not understand what is meant by public ownership. To take the industries away from the private owners and run them for their own interests would be wrong according to their opinion. This would be stealing. They are taught to think that way by capitalist propaganda. In reality the wealth is taken by the exploiters from the producers, i. e., from the workers and farmers.

The Milwaukee Leader points out this truth in the following article:

"In so far as wealth is not furnished by nature, it is created by labor of hand and brain.

"If labor does not create it, what does? Strain your imagination as you like, and you cannot conceive of any other way in which it may be created.

"Yet the capitalists, who, as such, do not work, get most of it. This is evident from the fact that they are rich, while the masses of the people are poor.

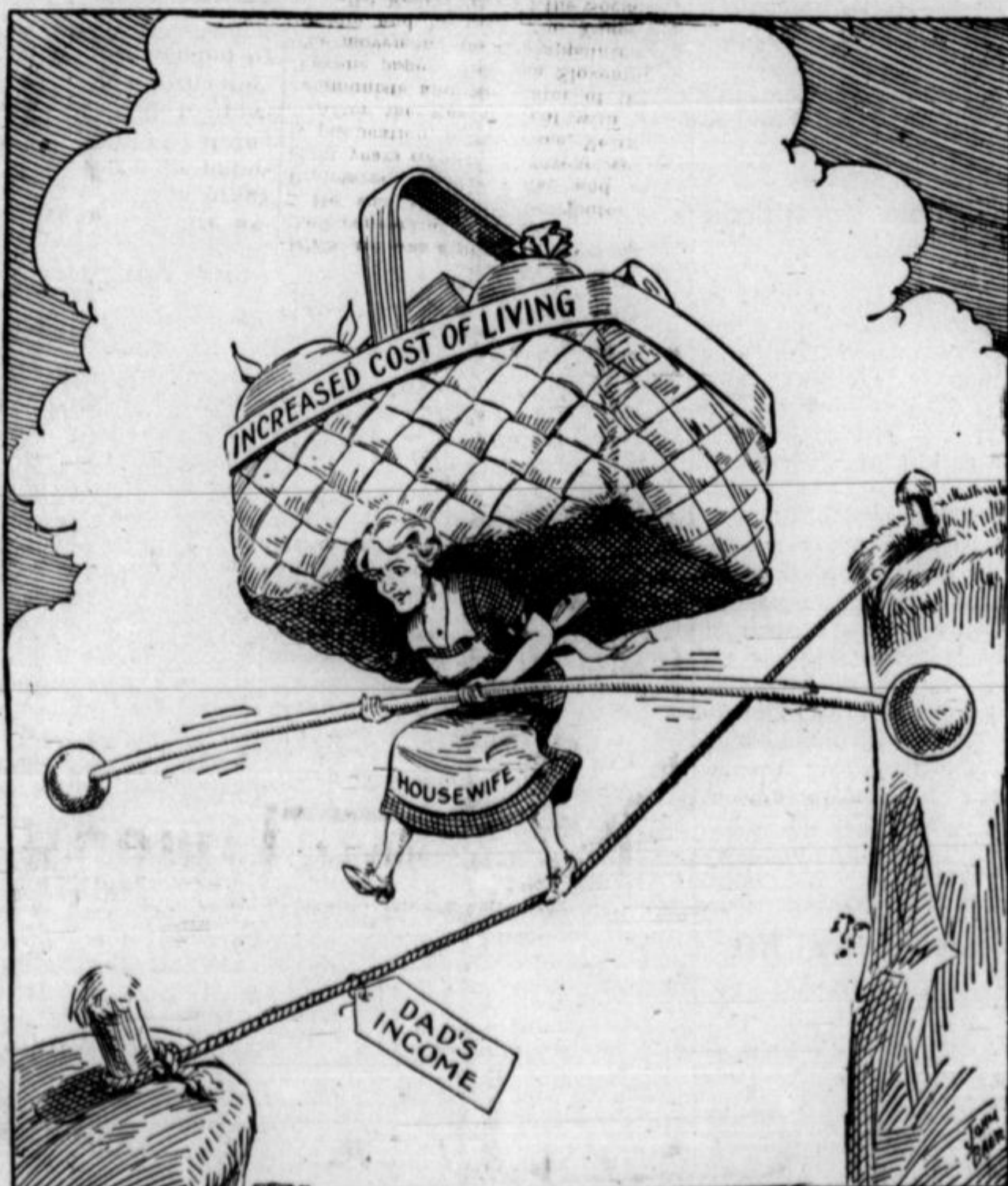
"A few of capitalists earn a small portion of their incomes by doing useful work. In so far as they do this, they are not capitalists but are workers.

"The bulk of the incomes of the capitalists, however, is unearned by them. It comes from their ownership of stocks and

are not ill-disposed, but they fear prevailing public opinion. The great mass of Americans are, however, merely representatives of average humanity. They muddle along with their own affairs and scarcely can be expected to take seriously the affairs of strangers or people whom they partly fear and partly despise.

"For many years it was the theory of most Negro leaders that this attitude was the insensibility of ignorance and inexperience, that white America did not know or realize the continuing plight of the Negro. Accordingly, for the last two decades, we have striven by book and periodical, by speech and appeal, by various dramatic methods of agitation, to put the essential facts before the American people. Today there can be no doubt that Americans know the facts; and yet they remain for the most part indifferent and unmoved."

A Difficult Task

bonds, lands and dwellings, and their manipulations and speculations.

"By these means they filch most of the earnings of the useful workers away from them and are enabled to draw billions of dividends, interest, rent and profit, not one penny of which is earned by them. It is surplus value, legally stolen from the useful workers of hand and brain.

"Does that expression 'legally stolen' sound like a contradiction of terms?

"It is not. Stealing consists of taking something that belongs to someone else. Of course, in the sense in which the term is commonly used, it means taking something surreptitiously and in violation of law. But the essence of the crime is taking something that belongs to someone else.

"Their multiform ownership

of the means of life enables the capitalists to take of the earnings that belong to the workers. The law at present makes this legal. But it is essentially stealing just the same, because they thereby get wealth which does not belong to them and which is badly needed by those to whom it does belong.

"You cannot blame individuals for doing this, so long as the system and the law encourage it. Most of them do not even have a suspicion that it is legal stealing or that it is morally wrong, for they have been brought up to consider it the natural and proper thing to do.

"The way to stop this legal stealing is by changing the law. Do not leave the industries in the hands of the capitalists but make them collective. Then legal-stealing will no longer be possible."

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

The pen of our Comrade Frank Novak of Milwaukee has been stilled by his sudden death and the Yugoslav Soc. Federation, the Socialist Party and labor lost a staunch supporter. Life itself is turbulent, with its storms and balmy days intermitting. It is—often difficult for a workingman, who tries to ride the rough waves of the present system in order to exist, to make a decent living. Hence, we can understand the paths which our comrade has had to tread. With his writings comrade Novak has become known throughout land wherever progressive Yugoslavs live. He drew conclusions from the daily happenings and sought to have the great uninformed masses awakened to their possibilities and to their great potential power which lies dormant. He tried to awaken that sleeping power. His whole thought was to bring about a better, happier and, certainly, more abundant life for the workingclass. But now he will write no more. His pen will long be taken up into his fingers and his many followers will search the columns of Proletarec and Prosveda in vain. We are saddened at his departure. Our class conscious workers will miss him terribly. We mourn his loss.

In Europe, Asia and America the whole capitalist system and its lackeys including the various forms of governments are in such a terrible predicament that a disastrous catastrophe now seems inevitable. The numerous governing officials cling on only because they can't help themselves and when the hopelessly inflated balloon bursts, the impact of the explosion will crash them from their seats. The only horrid thing about such a vision is that the common workers will pay with their lives, a dear price, for the whole confusion. The other objection to allowing such a crash is that the progress of humanity will be turned back in the destruction. Were it not for that we'd even help the scoundrels at the top into their own doom.

Is the time ripe for Americans to form a labor party? That would probably be the most important question before the sessions of the Continental Congress. If the Socialists are ready to go into such a movement by all means call a congress. However, if the attitude of the party on this question is not clear than we need no congress. To revive something, which has lain dormant for two years, on the same basis which caused it to go to sleep means to waste our good time improperly.

Pres. Roosevelt has come out with another beautiful sounding program of taxation. How much of it the democrats are going to put thru the legislative mill we can't say. We do know that that is the only course open to any honest President. In order to balance the unbalance between capital and labor more money must be taken away from the top and given to those at the bottom. There is no other way out of it. The administration has tried to dodge this issue but evidently realizes that sooner or later they will have to face it so they tackled it now. There may be this much more to it; the Supreme Court may knock it out as unconstitutional, in which case they would save their hides from the disgruntled voters who want something done.

Any government or institution that will not tolerate free criticism is a self-confessed bankrupt.

Croak Of The Vultures

By Edwin Markham

We are circling, glad of the battle, we joy in the smell of the smoke;
Fight on in the hell of the trenches, we publish your names with a croak!
Ye will lie in dim heaps when the sunset blows cold on the reddening sand,
Yet fight, for the dead will have wages—a death clutch of dust in the hand.
Ye have given us banquet, O kings, and still do we clamor for more;
Vast, vast is our hunger, as vast as the sea-hunger gnawing the shore.
O kings, ye have catered for vultures—have chosen to feed us forsooth.
The joy of the world and her glory, the hope of the world and her youth,
O kings, ye are diligent lackeys; we laurel your names with our praise,
For ye are the staff of our comfort, for ye are the strength of our days.
Then spur on the host in the trenches to give up the sky at a stroke,
We tell all the winds of their glory—we publish their fame with a croak!